

Tisdagen den 5 november

Kl. 13.00–16.01
18.00–18.48

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 15 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare för gruppleddare för partigrupp

Förste vice talmannen meddelade att Centerpartiets partigrupp anmält *Elisabeth Thand Ringqvist* som förste ersättare för gruppleddare för partigrupp och *Jonny Cato* som andre ersättare för gruppleddare för partigrupp från och med den 9 september.

§ 3 Meddelande om EU-politisk partiledardebatt

Förste vice talmannen meddelade att EU-politisk partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 13 november kl. 9.00*.

§ 4 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 7 november kl. 14.00*.

§ 5 Meddelande om återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer

Förste vice talmannen meddelade att *tisdagen den 12 november kl. 14.00* skulle återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 8 november äga rum.

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2024/25:7 för *torsdagen den 24 oktober* i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:109

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:109 Campusbaserad utbildning
av Niklas Sigvardsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 14 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är Arbetshopning.

Stockholm den 29 oktober 2024

Utbildningsdepartementet

Johan Pehrson

Interpellation 2024/25:110

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:110 Förbud mot omvändelseförsök
av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 15 november 2024.

Stockholm den 1 november 2024

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:122

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:122 Försvarsindustriellt avtal Sverige–Finland
av Peter Hultqvist (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 14 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa samt andra tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 oktober 2024

Försvarsdepartementet

Pål Jonson (M)

Enligt uppdrag

Maria Diamant

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:123 Svenskt stridsflyg
av Peter Hultqvist (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 14 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa samt andra tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 oktober 2024

Försvarsdepartementet

Pål Jonson (M)

Enligt uppdrag

Maria Diamant

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2024/25:133

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:133 Rätt till tolk i vården
av Christofer Bergenblock (C)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 28 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Socialdepartementet

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Enligt uppdrag

Mikael Pauli

Ämnesråd

Rätts- och expediteschefskansliet

Interpellation 2024/25:134

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:134 Ökade utsläpp och uttalanden om statsrådets avgång
av Elin Söderberg (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 25 oktober 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:135

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:135 Marknadsskolan
av Daniel Riazat (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är att det saknades tid i kammaren det ursprungliga svarsdatumet.

Stockholm den 30 oktober 2024

Utbildningsdepartementet

Lotta Edholm

Interpellation 2024/25:136

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:136 Regleringen av fjärrvärmemarknaden
av Joakim Sandell (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:138

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:138 Ansvarig myndighet för vätgas
av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:140

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:140 Ellastbilar
av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 25 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 29 oktober 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Prot. 2024/25:24
5 november

Interpellation 2024/25:143

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:143 Svenska elpriser
av Birger Lahti (V)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 25 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 29 oktober 2024
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:144

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:144 Nystartsjobb som går till kriminella
av Patrik Lundqvist (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är att det saknades tid i Kammaren.
Stockholm den 25 oktober 2024
Arbetsmarknadsdepartementet
Mats Persson (L)
Enligt uppdrag
Johanna Johnsson
Rättschef

Interpellation 2024/25:146

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:146 Hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning
av Anna Vikström (S)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 25 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 29 oktober 2024
Socialdepartementet
Acko Ankarberg Johansson (KD)
Enligt uppdrag
Mikael Pauli
Ämnesråd
Rätts- och expeditonschefskansliet

Interpellation 2024/25:148

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:148 Svensk försvarsindustristrategi
av Johan Andersson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är utrikes resa, andra tidigare inbokade arrangemang samt brist på tid i kammaren.

Stockholm den 28 oktober 2024

Försvarsdepartementet

Pål Jonson (M)

Enligt uppdrag

Maria Diamant

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2024/25:149

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:149 En konsekvent och långsiktig klimatpolitik i Sverige

av Joakim Järrebring (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 25 oktober 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:150

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:150 Ökande utsläpp från den svenska ekonomin
av Joakim Järrebring (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 15 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 25 oktober 2024

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:151

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:151 Vinstdrivande skolor
av Åsa Westlund (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 21 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är att det saknades tid i kammaren det ursprungliga svarsdatumet.
Stockholm den 25 oktober 2024
Utbildningsdepartementet
Lotta Edholm

Prot. 2024/25:24
5 november

Interpellation 2024/25:153

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:153 Skattepolitikens effekter på tillväxten
av Jytte Guteland (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:155

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:155 Ett tydligt och enkelt skattesystem
av Niklas Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:157

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:157 Vårdköer till operation
av Anders W Jonsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 25 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Socialdepartementet

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Enligt uppdrag

Mikael Pauli

Ämnesråd

Rätts- och expeditiionschefskansliet

Interpellation 2024/25:158

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:158 Direktupphandlingar vid Universitetskanslersämbetet

av Linus Sköld (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är Det saknas tid i kammaren.

Stockholm den 29 oktober 2024

Utbildningsdepartementet

Johan Pehrson

Interpellation 2024/25:159

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:159 Tillgång till sÄrläkemedel

av Anders W Jonsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 25 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Socialdepartementet

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Enligt uppdrag

Mikael Pauli

Ämnesråd

Rätts- och expeditiönschefskansliet

Interpellation 2024/25:160

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:160 Brister i äldreomsorgen

av Nadja Awad (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 28 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 29 oktober 2024

Socialdepartementet

Anna Tenje (M)

Enligt uppdrag

Mikael Pauli

Ämnesråd

Rätts- och expeditiönschefskansliet

Interpellation 2024/25:167

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:167 Privata förmedlingstjänster

av Ciczie Weidby (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredag den 22 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 31 oktober 2024
Arbetsmarknadsdepartementet
Mats Persson (L)
Enligt uppdrag
Hanna Svensson
Ämnesråd, tf. expeditiöschef

Prot. 2024/25:24
5 november

Interpellation 2024/25:176

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:176 Åtgärder för att bekämpa arbetslösheten
av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 november 2024

Arbetsmarknadsdepartementet

Mats Persson (L)

Enligt uppdrag

Johanna Johnsson

Rättschef

§ 8 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM4 En samarbetsmekanism för Ukraina-lån och exceptionellt makroekonomiskt stöd till Ukraina COM(2024) 426 till utrikesutskottet

§ 9 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2024/25:KU2 Tilläggsprotokoll 16 till Europakonventionen – en möjlighet för de högsta domstolarna att begära rådgivande yttrande från Europadomstolen

2024/25:KU3 Utgivningsbevis för periodiska skrifter

Finansutskottets betänkande

2024/25:FiU6 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2023

Skatteutskottets betänkande

2024/25:SkU5 Justeringar vad gäller det automatiska utbytet av uppgifter om finansiella konton

Socialutskottets betänkande

2024/25:SoU3 En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:118 om beslut om mer vindkraft

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag säger varmt välkomna till läktaren och Sveriges riksdag till dem som lyssnar här i kammaren. Det är också trevligt att det är folk som har loggat in på riksdagen.se för att höra debatten.

Linus Sköld har frågat mig om jag bedömer att det svenska elsystemet klarar sig utan utbyggd vindkraft och hur jag i så fall ska agera för att försörja den norrbottniska industrins elektrifiering med förnybar energi.

Redan under den sittande regeringens första år ändrade riksdagen på regeringens förslag målet för elproduktionens sammansättning till att avse 100 procent fossilfri el till 2040, i stället för bara förnybar el. I klartext: Vi ändrade Sveriges mål att det skulle vara 100 procent förnybart till att det ska vara 100 procent fossilfritt, för det är det som är det viktiga.

Riksdagen har beslutat att anta den energipolitiska inriktningsproposition som regeringen lade fram i våras; det beslutades här i kammaren i början av sommaren. Där står bland annat att vindkraften tillsammans med effekthöjningar inom vattenkraft, kraftvärme och befintlig kärnkraft samt solkraft på kort sikt, till 2030–2035, kan möta ett ökande elbehov. Där står också att fler åtgärder bör vidtas för att förbättra förutsättningarna för en effektiv utbyggnad av vindkraft.

Regeringen arbetar även med att ta fram ett vindkraftspaket som ska förbättra förutsättningarna för att bygga ut landbaserad och kustnära vindkraft. Det första steget var förslaget i budgetpropositionen om att inrätta ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar. Därutöver avser regeringen att gå vidare med förslag som presenterats i betänkandet *Värdet av vinden*, i syfte att stärka den lokala nyttan och acceptansen för vindkraft.

Under regeringens två första år vid makten beräknas kraftsystemet växa med 6 100 megawatt. Det är jättemycket mer elproduktion på två år. Framför allt är det vind- och solkraft som just nu byggs ut. Det handlar om mer kapacitet än vad utredningen *Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft* föreslår att stödet till ny kärnkraft ska omfatta.

Den regering jag företräder har under sina första två år gett tillstånd till tre stora havsbaserade vindkraftsparker. De S-ledda regeringarna gav ett tillstånd under åtta år, medan vi alltså har gett tre tillstånd på två år. Därför tycker jag att de insatser som hittills har gjorts från regeringens sida har varit bra för vindkraften.

En fråga som den här regeringen, till skillnad från tidigare regeringar, arbetar med och vågar tala om är vindkraftens roll i elsystemet. I och med att vindkraften är väderberoende och utgör en stor andel av elproduktionen behöver den i större utsträckning kunna bidra med förmågor för ett leveranssäkert elsystem. Lagrings- eller flexibilitetstjänster kan komma att bidra, och även vätgas kan bidra med stabilitet under rätt förutsättningar.

En kraftfull utbyggnad av storskalig och planerbar fossilfri elproduktion i form av kärnkraft behövs för att säkerställa leveranssäkerheten i elsystemet på sikt. Men en utbyggnad av så mycket vindkraft som möjligt, utan hänsyn till närboende och utan hänsyn till elsystemets behov, är inte rätt väg framåt. Vi behöver se till att den kraftproduktion som tillkommer också ger mer tillgänglig el där den behövs och när den behövs, i hela

landet, om vi ska klara att genomföra en konkurrenskraftig grön omställning.

Prot. 2024/25:24
5 november

Anf. 2 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! I början av oktober, under en av den här säsongens första riktigt kalla dagar, var jag och några av mina partikamrater på besök i Markbygden i Pite. De som vi besökte lät hälsa att ministern, som är ansvarig för frågorna, är hjärtligt välkommen på besök till norra Europas största landbaserade vindkraftspark. Där står 501 vindsnurror och producerar några procent av Sveriges totala kraftbehov.

Eftersom tillstånden gavs när projektet påbörjades, alltså för rätt många år sedan vid det här laget, har teknikutvecklingen dock sprungit ifrån tillstånden. Nu har norska Statkraft, som äger en del av parken, ansökt om ett förnyat tillstånd för att bygga högre verk. Men det handlar då om färre verk, som tar mindre mark i anspråk. Det blir alltså större produktion på totalt sett samma yta.

Det handlar om en liten fläck, mitt inne i ett område med över 500 producerande verk, som man vill ha ett ändrat tillstånd för. Mark- och miljödomstolen bedömde att verksamheten skulle vara tillåtlig såvida den inte medför påtaglig skada på totalförsvarets intressen. Med det yttrandet överlämnade man frågan till regeringen för snart ett och ett halvt år sedan – och här står vi nu. Detta är anledningen till att jag har ställt interpellationen.

Bygget av Markbygden är tätt sammankopplat med ett ökande kraftbehov i norra Sverige. Hela stålindustrin i norra Sverige ska ställa om från fossila metoder till fossilfria metoder. Det handlar förvisso inte bara om ståltillverkning, utan det kan handla om konstgödseltillverkning eller batteritillverkning. Men processerna ska hur som helst elektrifieras, och då kommer det att behövas mer el.

Därför tycker jag att det är befogat att fråga varför det inte har hänt någonting i det här ärendet. Behovet av kraftutbyggnad kan inte ifrågasättas, och även om det är någorlunda färdigt för att sätta spaden i jorden kommer det att ta några år att få de tillkommande verken på plats. Det finns alltså ingen tid att förlora. Ett beslut – oavsett vilket – brådskar.

Den som är konspiratoriskt lagd kan ju få för sig att energi- och näringsministern, som gick till val på att stoppa stålskogar från att pressas på det svenska folket, sitter på denna fråga därför att hon inte vill att vindkraft ska byggas över huvud taget. Några åtgärder som regeringen har vidtagit har gravt försvårat detta. Jag vet att energiministern har haft en debatt om tillstånden för den havsbaserade vindkraften, som hon så stolt proklamerade här, men det blir ju ingenting av detta eftersom regeringen har bestämt sig för att Svenska kraftnät inte ska stå för anslutningen. Då går inte kalkylen ihop längre.

Frågan är egentligen: Vill Ebba Busch att det ska byggas mer vindkraft? Eller handlar detta egentligen om att Ebba Busch fortfarande är emot vindkraft, precis som hon var i valrörelsen?
(Applåder)

Anf. 3 ANNA AF SILLÉN (M):

Herr talman! Sverige har i dagsläget ett prognostiserat behov av 300 terawattimmar till 2045 på grund av industrins och transportsektorns

Svar på
interpellationer

gröna omställning. Det är huvudsakligen stabila och planerbara energikällor som behövs, såsom vattenkraft, kärnkraft och kraftvärme. Detta är inte ett inlägg i kulturkriget om olika kraftslag utan ett tekniskt faktum. Sverige behöver ett energisystem där alla kraftslag bidrar till stabilitet. Det är viktigt såväl för hushållen som för svensk tillväxt.

Läget vi befinner oss i är att Sveriges kanske största konkurrensfördel – ett rent och stabilt energisystem – har monterats ned av tidigare S-regeringar. Sex av tolv kärnkraftsreaktorer har avvecklats, vilket har fått mycket negativa konsekvenser. Detta vet såväl privatpersoner som betalar dyra elräkningar som företagare som inte kan utveckla sin produktion.

Den här regeringen, herr talman, har som prioriterad fråga att återskapa ett stabilt energisystem som levererar el till en rimlig kostnad och möjliggör den gröna omställningen. Detta är en fråga som vi vet att statsrådet Busch jobbar hårt med. Den brutala sanningen är att det går fort att riva ned ett välfungerande energisystem men tar lång tid att bygga upp det igen.

I återuppbyggnaden måste såklart mer än klimatfrågan vägas in, inte minst Sveriges säkerhet. Också detta är en prioriterad fråga för regeringen.

Det är mot denna bakgrund regeringens besked om nej till vindkraftsparker i Östersjön ska ses. Svenska medborgares säkerhet prioriteras högre än dessa vindkraftverk. Att inte ta säkerhetsfrågan seriöst när Ryssland bedriver ett fullskaligt krig mot Ukraina, med konstanta terrorbombningar mot civilbefolkningen, är att svika Sveriges medborgare.

Herr talman! Den moderatledda regeringen tar detta ansvar, och det bör också Socialdemokraterna göra. Ta ansvar! Lämna konfliktretorik och försvaret av omöjliga lösningar till fördel för en roll där också ni socialdemokrater konstruktivt bidrar till Sveriges bästa, såväl när det gäller energiförsörjningen som när det gäller rikets säkerhet.

(Applåder)

Anf. 4 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Ebba Busch och regeringen för att de i går gick ut med ett tydligt besked och avslog 13 av 14 ansökningar om havsvindkraft. Det är vi tacksamma för.

Jag tror att de som är mest tacksamma är alla villaägare och nätabonnenter. Vi hade möte med Villaägarna på förmiddagen. De var väldigt bekymrade över att nätagifterna har gått upp så mycket. Det är klart att de har gjort det, sa jag. Om man bygger vindkraft i periferin, där det inte finns ledningssystem, måste någon betala för ledningarna. Det blir abonnenterna som får göra det – svårare än så är det inte.

Vad är då orsaken till att vi har den här debatten? Orsaken är självklar: S-regeringen avvecklade, med MP:s stöd, sex av tolv reaktorer. De gav världens säkraste kärnkraft, uppbyggd av Asea-Atom. Man trodde att man skulle ersätta denna kärnkraft med vindkraft. Det är ju som att tro på tomten. Fundera på den!

Vi måste ha robusta elsystem som ger el varje dag, oavsett väder. När behövs det mest el? Kalla vinterdagar när det är vindstilla. Då ger vindkraften noll. Då är det kärnkraften och vattenkraften som ger el.

Vattenkraften är under prövning just nu. Jag hoppas att det blir stopp för avvecklingen av den. Vi behöver varenda gnutta vattenkraft. Det är en mycket ren energikälla – den är fossilfri.

Herr talman! Vi får inte vara naiva. Vi måste förstå att vi måste ha robusta energisystem.

Det finns klara ritningar för att bygga nya O3:or, som det sista kärnkraftverket som byggdes, alltså Oskarshamn. Det var Sveriges största. Alla ritningar finns. I Forsmark är till och med detaljplanen klar för att bygga en ny O3:a. I Ringhals ska det kunna gå att få dit ett nytt verk om man undanröjer en del Natura 2000-mark. Detta tror jag att det går att komma till skott med relativt snart.

Det finns inte ett enda system som är baserat på vindkraft som inte är beroende av fossilt bränsle. I alla system som bygger på vindkraft – de danska och andra – måste man ha både kolkraft och oljekraft att fylla på med när det inte blåser. Vindkraften är fantastiskt bra på fina sommardagar när det är lite blåsigt, som det kan vara, och lite sjöbris – eller frisk vind, som de brukar säga på vädret. Problemet är att Sverige inte gör av med så mycket el då, så det finns ingenstans att sälja den. I bästa fall kan man sälja den utomlands.
(Applåder)

Anf. 5 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Jag vill tacka både interpellanten Linus Sköld och statsrådet Ebba Busch för denna viktiga debatt.

Jag tycker att det är symtomatiskt. Vi väcker en debatt om vindkraften och specifikt om Markbygden, som är ett accepterat ställe att etablera vindkraft på. Här finns potential, men regeringen drar ut på beslutsprocessen. Detta område skulle kunna byggas ut väldigt snabbt, och det skulle bidra till Sveriges energisystem på ett mycket gott sätt.

När vi vill prata om den här frågan, och om varför det tar tid, vill Moderaterna bara prata om kärnkraft. Kan inte Moderaterna prata om vindkraft? Kan Moderaterna säga någonting om vindkraften? Kan ledamoten Kjell Jansson visa kurvorna som visar på vindkraftens effektivitet även vid kallt väder? Det finns fakta och statistik om detta, men uppenbarligen vill inte Moderaterna ta till sig det.

Jag återgår till själva frågan. När det gäller Markbygden finns det stor social acceptans för utbyggnad av vindkraften. Försvaret har sina synpunkter på höjd när det gäller de nya vindkraftverken. Detta är en viktig fråga. Samarbetet med Försvarsmakten i att bygga ut våra energisystem är någonting vi måste ta på allvar. Detta måste samplaneras, och det måste finnas en god dialog.

Här är det viktigt att regeringen sätter sig ned med försvaret. Varför kan man inte, energiminister Ebba Busch, sätta sig ned med försvaret för att i förväg peka ut platser som är lämpliga för etablering? Genom att vända på den kuttingen skulle man kunna få tillståndprocesser som går mycket snabbare än nu, då försvaret i ett sent skede kommer och säger nej med hänvisning till att det inte är lämpligt.

Det finns massor av projekt, som de regeringen i går gick ut med att man var tvungen att säga nej till, som man hade kunnat hantera på ett annat sätt. Då hade regeringen inte behövt säga nej till den stora mängd terawatt-timmar som dessa vindkraftsparker till havs nu inte kan leverera.

En annan fråga jag vill ställa till statsrådet gäller incitamentsutredningen för vindkraften. Om vi ska klara energibehovet till 2045 behöver vi bygga ut vindkraften. Det är nog alla överens om, inte minst närings-

livet, som var väldigt besvikna efter gårdagens besked. Om vi ska lyckas med detta krävs incitament. Lokalsamhällena och människorna som bor där behöver känna att de får något för det och att det är värt det. Det är ändå ett markinrång, och det påverkar lokalsamhällena.

Regeringen har lagt fram ett förslag, men det verkar ganska knepigt att man ska återsöka belopp för fastighetsskatten hos regeringen. Vore det inte lämpligare med Socialdemokraternas modell, där man helt enkelt får 250 000 per snurra att återinvestera i lokalsamhällena? Kan man inte titta på en lite enklare lösning än den regeringen har presenterat?

Men framför allt, finns det fortfarande ingen möjlighet att vi kan komma överens politiskt i denna fråga? Är det inte dags att vi slutar föra ett partipolitiskt kulturkrig om Sveriges framtida energi och lugnt och sansat sätter oss ned och förhandlar politiskt, diskuterar och tar i hand på en överenskommelse i en av de viktigaste frågorna för Sveriges framtid?
(Applåder)

Anf. 6 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag börjar med att rikta ett stort och varmt tack från svenska folket till energi- och näringsministern och regeringen.

Jag tror att det är lätt att glömma bort hur det var hösten 2022. Eftersom jag är född och uppvuxen i Norrbotten vet jag exakt vad som hände hösten 2022. Det var chockhöjda elpriser, och hushåll och företag gick på knäna. I september 2022 kostade kilowatten 2,43 kronor medan den nu kostar 21 öre.

Det finns nog inget som har orsakat svenska hushåll och näringslivet så stor skada som det beslut Linus Sköld och Socialdemokraterna tog i januari 2020 då de med en rösts övervikt i Sveriges riksdag avvecklade planerbar kärnkraft. Detta skedde ungefär ett år efter att Linus Sköld kommit in i Sveriges riksdag. Den skada som han och de norrbottniska riksdagsledamöterna gjorde när man orsakade effektbrist och skenande elpriser kommer att ta lång tid att reparera. Men tack och lov har vi nu en regering som inte med ideologiska förtecken försöker trolla med fysikens lagar utan som lugnt och sansat ser till att Sverige får planerbar energi.

Det är intressant när ledamoten Ida Karkiainen från Norrbotten säger att regeringen ska sluta med ideologiska förtecken. Det nya i svensk energipolitik är ju att Socialdemokraterna låter sin energipolitik styras av Miljöpartiet. Det förstår vem som helst att när det är 30 grader kallt i Norrbotten måste man ha planerbar energi. Då hjälper det inte att det blåste en augustidag i Piteå skärgård. Det krävs planerbar energi.

Precis som energi- och näringsministern sa i sitt svar jobbar hon och regeringen dygnet runt för att återställa det svenska energisystemet, och det behövs.

Det gläder mig som är uppvuxen i militärstaden Boden, som då var stängd för alla utom dem som bodde där, att Försvarsmakten är så tydlig. Försvarsmaktens och regeringens uppgift är att skydda svenska folket, och det besked Försvarsmakten gav förra veckan var att de vindkraftsparker som planeras försämrar möjligheten att försvara Sverige. Det gläder mig att regeringen i sin klokskap lyssnar på Försvarsmakten, och det bekymrar mig att Socialdemokraterna inte gör det. Men det är klart, är man i sällskap av Miljöpartiet, Centern och Vänsterpartiet, som alla är emot planerbar energi, måste Socialdemokraterna stå här och prata vindkraft.

De gamla Socialdemokraterna som visste hur man byggde upp bruks-
samhällen med el visste att det krävdes planerbar energi. IF Metalls ord-
förande Stefan Löfven sa att kärnkraften måste byggas ut i Sverige. Det
var synd att ni inte lyssnade på honom. Ni har gett veto till Miljöpartiet i
energipolitiken, och det har kostat svenska hushåll och det svenska nä-
ringslivet miljarders miljarder, bortsett från att fabriker inte kan bygga ut
och att vi saknar energi.

Jag har aldrig träffat företagare som vill ha växelvis elström, utan de
vill ha planerbar energi som är igång 365 dagar per år dygnet runt.

Socialdemokraterna! Lämna ideologin och kom tillbaka till energipo-
litiken!

(Applåder)

Anf. 7 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Tack till den som har skrivit interpellationen!

Ungefär så här har energi- och näringsministern sagt: Det kvittar vilket
energislut det är. Jag bryr mig inte om det bara det gör nytta. Jag brukar
saga detsamma. Jag bryr mig inte om ifall det är kärnkraft, men den ska ha
samma egenskaper eftersom det är dessa vi behöver tillföra systemet. Men
om någon har en bättre lösning är ni välkomna med den.

Vattenkraft, kraftvärme och kärnkraft är stabila kraftslag. De behövs
för att de fungerar året runt alla dygnets timmar och minuter. De bygger
grunden.

Jag måste också uppehålla mig vid historien. Havsbaserad vindkraft
nämns i interpellationen, och jag ska återkomma till den. Men jag var fruk-
tansvärt ledsen och gick faktiskt till val på att det stabila system som de
som var före oss byggde upp, med vattenkraft och kärnkraft spritt över
landet för att få hela landet att fungera, har ryckts undan av dem som inte
velat ha kärnkraft. Det har delvis gått ändå, men när vi nu ska ställa om
alltmer till el och inte har kärnkraften kvar utan bara det förnybara blir det
våldigt svängigt.

Regeringen har två nya uppdrag på gång för det förnybara. Det måste
ge mer effekt oberoende av väder. Om det inte går ger det inte mer nytta.
Jag bor i en del av landet där det finns mycket vindkraft. Det är en fantas-
tisk bygd där det borde fungera väl, men det gör det inte, vilket beror på
tekniken, inte politiken. Man behöver alltså en bas av kärnkraft. Det andra
uppdraget handlar om att ge incitament för effektivitet och lagring, men
de batterier som nämns i debatten ligger långt fram i tiden.

Kanske finns det företag som har lovat att de bara ska använda nya,
väderberoende energislut, alltså grön el, och de får problem.

Regeringen säger att det fossilfria behövs, och hela världen ställer om
för att kunna använda fossilfritt och inte enbart väderberoende energi.

Så till den havsbaserade vindkraften. Enligt Svenska kraftnät skulle
Vattenfall använda de så kallade flaskhalsavgifterna till att bygga bland
annat Kriegers flak. Men det kan man inte göra, för det är inte tillåtet efter-
som de inte får gå till nya etableringar utan bara till det befintliga. Detta
verkar Socialdemokraterna ha glömt på vägen, men det är alltså inte möj-
ligt.

Kraftslaget vind kräver större ledningar och massor av koppar. Energin
måste vara stor när den går igenom, och det är långt till land. Bladen slits
också, så de varar inte så länge som man säger.

Man måste ta in alla delar när man pratar om vindkraften, och det är inte så enkelt som man gör det i retoriken. Jag säger som den förre talaren: Det är dags att prata energipolitik och sluta prata ideologi.

(Applåder)

Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Sverige ska bli världens första fossilfria, industrialiserade välfärdsnation. Det är ganska svårt att få ihop att vi inte ska ha mer koldioxidutsläpp utan tvärtom få ned dem till noll, att vi fortfarande ska ha tillväxt så att svenska mammor och pappor har jobb att gå till och kan försörja sig själva och sina familjer och att vi ska ha en stark välfärd där man kan lita på att välfärden är som starkast när man är som svagast. Det är tufft att få ihop den ekvationen. En avgörande ingrediens för att det ska gå är att fossilfri elproduktion finns där den behövs, när den behövs och till vettiga priser.

Herr talman! Jag skulle vilja bena ut några saker, för jag tycker att det har varit lite förvirrat i debatten hittills, trots att jag uppskattar själva interpellationen.

Om man vill veta när beslutet gällande specifikt Markbygden kommer är jag tyvärr fel minister att fråga. Det är min statsrådskollega Romina Pourmokhtari's bord. Om man däremot vill ställa frågan så som Linus Sköld har ställt den uppfattar jag att det fanns en poäng med att ha just mig i talarstolen. Frågan var om ministern bedömer att det svenska elsystemet klarar sig utan utbyggd vindkraft. Vissa känner att det kan vara svårt att få ett rakt svar från politiker i Sverige, så jag ska försöka göra det här så tajt som möjligt.

Klarar sig ett kraftsystem utan vindkraft? Ja. Det är ganska svårt att köra ett kraftsystem bara på vindkraft om man vill ha tung industri som dessutom ska gå på fossilfri el. Tror jag att det vore bra för Sverige att inte säga ja till ny vindkraft framöver? Nej, jag tror att det vore väldigt dåligt. Vi behöver mer vindkraft, för det är det enda vi realistiskt sett – utan att brassa på med en massa mer fossil kraftproduktion – kan få loss innan 2030. Och det är bråttom.

Sverige har under flera år gått miste om tusentals – tiotusentals, vill jag påstå – arbetstillfällen, framför allt i mellersta och södra Sverige. Det är för att vi har akut effektbrist – inte elbrist. Och vad tusan är då skillnaden? Jo, enkelt uttryckt har vi de senaste tio åren fått in jättemycket mer el i systemet. Det handlar om motsvarande 13 000 megawatt, och det är enormt mycket. Om man ska försöka förklara hur många kärnkraftverk det motsvarar är det ungefär tio stycken.

Bara förra året och i år, alltså under tiden jag varit energiminister, har det kommit in ytterligare el i systemet motsvarande ungefär fem kärnkraftsreaktorer. Då är det många som tänker: ”Bra, nu kan vi ansluta jättemycket fler företag och industrier.” Nej, det kan vi inte, därför att härliga blåsiga dagar går el på export, och det kan inte garanteras att det finns el varje given sekund och minut, 24:7, 365 dagar om året. Det är skillnaden mellan att ha jättemycket el och att ha tillräckligt mycket el där den behövs, när den behövs och till vettigt pris.

Frågan är vad vi gör nu. Det ska jag återkomma till och utveckla i mitt nästa inlägg, men den stora poäng jag vill göra nu är, för att svara på fråga två i Linus Skölds interpellation, att vi ska se till att den norrbottniska

industrins elektrifiering får förnybar energi – det är det vi kan få loss på kort sikt – och skapa incitament för att den ska leverera mer effekt. Det handlar alltså inte bara om mer el, godtyckligt. Industrin, som har byggt Sverige starkt, kan ju inte bara ha el lite grann när elsystemet känner för det. När industrin i Norrbotten behöver el ska den garanterat få det. Därför är det viktigt att vi banar väg för ny vindkraft – men som ger mer effekt och inte bara mer el.

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

Anf. 9 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Kjell Jansson ställde den retoriska frågan vad anledningen är till den här debatten. Både han och de andra i den vindkraftshatande kulturkrigshögern svarar så att säga själva på frågan. Till alla moderater som deltar i debatten vill jag säga: Visa lite pragmatism!

Socialdemokraterna har inte lagt ned kärnkraften – vi har byggt den. Vi har en stolt tradition av pragmatism, av att inte tänka antingen eller och av att orka tänka både och. Det förmår inte Lars Beckman och hans kompisar i Moderaterna som deltar i den här debatten. Tvärtom! De hatar vindkraften. Kanske är det förklaringen till deras sätt att debattera. Kanske är det därför Ebba Busch inte förbehållslöst kan säga att det behövs mer vindkraft.

Grunden till att jag, som bor i Norrbotten där det blåser och där industrin ska elektrifieras, ställer den här frågan är att det behövs mer el i norra Sverige. Ska LKAB kunna fortsätta med sina planer, där andra svårigheter visserligen bidrar till en tillfällig paus, ska SSAB kunna fortsätta med sina planer, ska det bli någon konstgödsselfabrik och ska industrin ställa om och göra sig fossiloberoende behövs mer kraftproduktion. Då bryr jag mig faktiskt inte om att Lars Beckman hatar vindkraft.

Det finns ett färdigprojekterat område mitt inne bland 500 verk som är 200 meter höga, och regeringen sitter på möjligheten att fatta beslut om det på torsdag. Jag förstår inte varför man ska dra det i långbänk. Men svaret finns i reaktionen från Moderaterna här i dag, och det är att de inte vill ha samarbete om detta. De vill ha konflikt om detta.

Det för oss tillbaka till valrörelsen, då Ebba Busch också ville ha konflikt om detta och påstod att vi drev att oändliga stålskogar av vindkraft skulle tryckas på svensken. Det stod på Twitter, som det väl fortfarande hette då, den 24 mars 2021. Det tog sedan ungefär två år innan Ebba Busch sa i Dagens Nyheter att det kommer att behövas mer vindkraft överallt. Det ser ut som en omsvängning, men lik förbaskat tog det otroligt lång tid att fatta det här beslutet. Det är ett exempel. Ett annat exempel är den indragna finansieringen av anslutningspunkter för havsbaserad vindkraft, som gör att det inte verkar bli någon vindkraft på Kriegers flak. Ett tredje exempel är gårdagens besked om att neka 13 projekt tillstånd.

Jag tänker mig att en regering som är beredd att bränna 400 miljarder av skattebetalarnas pengar för att kanske bygga kärnkraft långt fram i tiden har handlingskraft – när man vill, som Lars Beckman – och skulle kunna se till att få den här kraftproduktionen utbyggd och hitta sätt att lösa detta. Men det vill inte Ebba Busch; det är min bästa gissning efter första debatt-rundan.

(Applåder)

Anf. 10 ANNA AF SILLÉN (M):

Herr talman! Ledamöterna Karkiainen och Sköld bör titta närmare på vad som faktiskt skett innan de påstår att vi enbart arbetar med kärnkraft.

Sedan regeringen tillträdde har drygt 6 000 megawatt ny elproduktion tillkommit, främst vind- och solkraft. Det är mer än de första stegen mot ny kärnkraft. Det är nästan lika mycket som befintlig kärnkraft. Det är uppenbart att regeringen arbetar med alla kraftslag.

De energisamtal som efterfrågas här i dag har man redan varit inbjuden till. Tidöpartierna var tydliga med vad vårt mål var: ett välfungerande kraftsystem, som kan säkerställa att elen finns där den behövs och när den behövs. Men efter ett halvår kunde Socialdemokraterna fortfarande inte presentera en egen trovärdig linje för Sverige. Det är som om de har sovit på sin post och vaknat lite yrvakna. Nu kan man antingen fortsätta att famla efter enkla, orealistiska lösningar eller vara med och ta ansvar.

Anf. 11 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Till ledamoten Sköld vill jag säga: När kärnkraften byggdes upp på 80-talet gjorde man det mellan de klassiska partierna: Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Socialdemokraterna. Då höll man inte på och gjorde upp med de extrema partierna på vänsterkanten, som är emot all teknik och misstror våra ingenjörer i Sverige, som är otroligt duktiga, och vår industri som byggde upp kärnkraften.

Då hjälptes vi åt, och ni socialdemokrater är välkomna att göra upp med oss igen. Ni är så välkomna till oss Tidöpartier, men då får ni överge Miljöpartiets fantasier. Annars blir det svårt.

Till ledamoten Ida Karkiainen vill jag säga att när det är kallt på vintern kommer ungefär 9 procent av all energi från vindkraft. Resten är vattenkraft och kärnkraft – ungefär 50 procent vattenkraft och 40 procent kärnkraft. Sedan är det lite kraftvärme och så vidare.

Vindkraften är grön, sägs det. Hur grön är den när man börjar syna allt? När det gäller vindkraft tillverkas huvuddelen i Kina. Kinesiskt stål framställs med värmekraft från brunkolsel. Det här transporteras hit. Jag ser inte att vindkraften är särskilt grön jämfört med kärnkraft.

Vi får passa oss så att vi inte hamnar där Tyskland har hamnat. De har avvecklat all kärnkraft och är nu helt beroende av kolkraft och oljekraft. De har en bilindustri som har varit världsledande men som nu går på förlarna. Där får vi inte hamna. Vi måste garantera att industrin har robusta elsystem i Sverige. Vi är beroende av export. 53 procent av bnp utgörs av export.

Anf. 12 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Tack för debatten hittills! Om Moderaterna på riktigt hade varit intresserade av att lämna de ideologiska diskussionerna om vindkraften bakom sig hade man inte stått här och bara pratat om kärnkraft när man de facto vill prata om vindkraft. Det är det första.

Det andra är att en utsträckt hand på riktigt när det gäller energipolitiken handlar om förhandling. Det handlar inte om att komma till ett möte och på sittande möte ta ställning till ett färdigt förslag. Det handlar om att diskutera med varandra och om att ta in forskning. Det handlar om att sätta sig ned och på riktigt försöka förhandla och komma överens politiskt. Det är det en politisk överenskommelse ska gynna och sträva efter.

Någon sådan inbjudan har de facto inte kommit. Det behöver vi, tycker jag, få till i Sverige. Om vi ska nå målet om 100 procent fossilfri el till 2040 måste vi sätta oss ned och diskutera detta. Det finns ingen som tjänar på ryckigheten i den politiska debatten om energi och energislagen.

Jag tror att vi kan klara av det här politiskt, även om det ter sig svårt just nu. Vi behöver göra detta för framtiden, och det tror jag att vi är helt överens om på många håll, brett över partigränserna.

Min fråga är: När planerar regeringen att bjuda in till en riktig förhandling om en riktig energiöverenskommelse så att Sverige kan byggas starkt och hållbart och så att vi kan se till att vi får den el och den energi som vi behöver fram till 2040?

(Applåder)

Anf. 13 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Ledamoten Linus Sköld är bekymrad över att dieselpriiset är för lågt. Jag är imponerad över att man kan representera Norrbotten – mitt gamla hemlän, även om jag bor i Gävle nu – och vara bekymrad över att dieselpriiset nu är 16 eller 17 kronor i stället för 28,50. Jag är stolt, nöjd och glad över att vi har fått ned drivmedelspriserna, inte minst för Norrbottens skull.

Jag är också stolt, nöjd och glad över att elen inte kostar 2,50 per kilowattimme, som den gjorde hösten 2022. Det lämnade ni socialdemokrater efter er. Hushållen gick på knäna, och näringslivet gick på knäna. Regeringen fick jobba dygnet runt för att försöka rädda hushållens ekonomi därför att ni av ideologiska skäl lät Miljöpartiet styra energipolitiken. Det är helt ofattbart.

Jag förstår nu att Socialdemokraterna här i kammaren får ett jätteproblem om olyckan skulle vara framme och vi fick en rödgrön regering. Vi vet ju att Centerpartiet är emot planerbar energi, att Vänsterpartiet är emot planerbar energi och att Miljöpartiet får bestämma allt.

Det är därför Socialdemokraterna står här och krumbuktar och inte är riktigt kan ta ministerns utsträckta hand, som jag såg i *Agenda* och som jag har sett i alla möjliga sammanhang där man har sagt: ”Men sätt er vid bordet!” Jag hörde också Kjell Jansson säga att ni ska sätta er vid bordet så att vi kan lösa det här. Men ni kan ju inte det eftersom ni är inlåsta av tre andra partier.

Anna af Sillén beskrev väldigt väl hur Moderaterna är för alla energislag och hur regeringen har byggt ut vindkraften kraftigt. Vi kommer att fortsätta att bygga ut vindkraften, men precis som ministern sa kommer det alltså inte att lösa effektbristen. Sätt er vid bordet och förhandla! Det jobbiga för er är ju att ni då måste släppa taget om Miljöpartiet, släppa Centerpartiet och släppa Vänsterpartiet.

Ni kanske skulle ta ansvar för Sverige i stället och ta ansvar för näringslivets energibehov och villaägarnas behov av låga energipriser? Då löser vi det här; det är jag helt säker på.

(Applåder)

Anf. 14 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! För er som följer debatten kan jag berätta att det i de tidigare replikskiftena här har sagts att vi bara pratar om kärnkraft. Jag kan

inte hålla med om det. Vi pratar om alla kraftslag, i alla fall om sol och vind, framför allt vind.

Jag tror att jag sa så här: Två uppdrag har givits av regeringen. Man ska både titta på incitament och se på tekniken hur man kan hitta möjligheter och pragmatism i detta. Det måste väl ändå räknas som en del av den delen.

När det handlar om vem som har byggt kärnkraft var det som sagt socialdemokrater, moderater, kristdemokrater och liberaler som var för detta. Det tackar jag för. Jag är jättestolt över att de gjorde det i vårt land för oss, men jag är mycket besviken, ledsen och oroad över det allvarliga läge vi befinner oss i med energipolitiken.

Med en röst lade man ned och stängde den sista. Man valde det fast vi i denna kammare vädjade om att man inte skulle ta bort det som är grunden utan låta det finnas kvar medan vi bygger ut. Det är just det man ska göra. Grunden är kärnkraft, vattenkraft och kraftvärme, och sedan bygger man på med det andra – det förnybara – och hittar möjligheter framåt med teknik. Det är så det ska fungera. Det är därför det blir en så skev debatt när man säger att det går bra att göra detta och att det andra inte behövs. Jo, grunden behövs, för annars kommer man ingenstans.

Förhandling har vi också varit inne på här, men vad ska den leda till? Efter den förra förhandlingen ökade man priserna för kärnkraften. Då var det helt plötsligt inte givet att använda den längre. Man kunde inte ha den, och så sa man: ”Det var inte vi i politiken, utan det var Vattenfall.” Men det är ju inte sant. Det är så dumt med spel.

Se till att göra detta, för det här är på allvar! Vi befinner oss i en verklighet där vi ska konkurrera med världen. Vi befinner oss i det här läget med allt som händer.

(Applåder)

Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Det är på väg att bli en ganska bred debatt. Det finns många delar som man skulle vilja hugga på och bena i, men jag ska försöka vara så konstruktiv som möjligt. Jag går in med den här ingången: Det som Sverige försöker göra nu är att komma bort från slaget om kraftslagen.

Vi går över till ett system med teknikneutralitet. Hela den energipolitiska inriktningspropositionen handlade om det. Som jag blev parafraaserad här tidigare: Jag struntar fullkomligt i vilket kraftslag det är som levererar – vind, sol, vatten eller kärnkraft – så länge det kan leverera allt det där ”göttiga” som vi vet behövs för att Sverige ska bli fossilfritt och konkurrenskraftigt och generera mer ekonomisk tillväxt och därmed säkra välfärden. Då behöver vi se till att vi inte bara har mer el utan att vi har elen där den behövs, när den behövs.

Vi har ett elsystem som fullkomligt har exploderat av mer el de senaste åren, men det är el som inte finns tillgänglig vid varje given tidpunkt i hela landet. Det blir, för att komma tillbaka till det som interpellationen handlar om, också ett problem inte minst för industrins omställning i Norrbotten.

Herr talman! Jag är fortfarande emot stålskogar. Jag tror att det är väldigt dumt att skövla vacker grön svensk granskog och byta ut den mot enorma fält av vindkraftverk, som inte ger mer garanterad effekt till industrin och som lokalbefolkningen är emot.

Jag har däremot varit tydlig med att jag välkomnar vindkraft. Det var jag även före valet, men möjligtvis hör man det lite mer nu när det visat sig att jag blev energiminister och hade siktet inställt på det.

Låt oss prata om vad den här regeringen gör som Socialdemokraterna inte måktade med att göra. För det första går vi vidare med förslagen i *Värdet av vinden*. Flera av dem initierades av den förra S-regeringen. Det var positivt, men det kom alltså efter åtta år i regeringsställning. Vi gör verkstad av det.

För det andra gäller det fastighetsskatten och upplägget att ändå kunna återföra en del av värdet som vindkraften genererar till lokalbefolkningen. Jag är gammalt kommunalråd och är alltid öppen för att diskutera om man kan göra förändringar eller vrida på något i förslaget. Men det ligger inte bara på mitt bord. Jag har inte ensamt ansvar för det. Jag vill visa respekt för min statsrådskollegas ansvar i fråga om just vindkraften.

Det handlar även om skarpa förslag för att öka lagringsmöjligheten. Vi kan inte lagra kraftproduktion från flera månaders blåsiga dagar och hålla den till en helt annan säsong. Den tekniken finns inte någonstans i detta universum. Det är en miljöpartistisk enhörning. Vi kan inte låta industrins omställning vila på det. Vi kan göra en del med lagring men inte fullt så mycket. Vi jobbar med flexibilitet och aggregeringstjänster.

I går kom också beskedet att vi nu ska ta fram de exakta tekniska specifikationer som behövs för att få ut mer effekt av all den el som produceras av vindkraften. Då kan vi säga ja till mer vindkraft, men vindkraft som ger mer effekt. Det vill alla.

Dessutom har vi gett våra myndigheter nya uppdrag som handlar om mer incitament för all den här väderberoende kraftproduktionen. Det ska bli mer lönsamt att bidra till ett mer robust elsystem.

Vi har även gett länsstyrelserna mer resurser för att de ska hålla högre tempo i beslutsprocesserna. Det är bra för alla, oavsett om man får ett ja eller ett nej.

Det är konkreta förslag som S inte måktade med men som vi mäktar med.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Anf. 16 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag välkomnar den kraftslagsneutrala ansatsen här, oavsett från vem den kommer. Upprinnelsen till uttalandet om stålskogar, som har gått på repeat och som jag antar att Ebba Busch har fått svara för många gånger utöver i den här debatten, var en valrörelseteknisk fråga från högern där man ställde kraftslagen mot varandra. Det var därför Ebba Busch sa att det skulle byggas ny kärnkraft inom 100 dagar från att hon tillträdde, och det är därför vi har en situation där man är beredd att skuldsätta generationer av svenskar och höja skatten för att finansiera utbyggnaden av ny kärnkraft.

Vi har haft en förblindad debatt som inte har varit kraftslagsneutral. Jag tycker att lite pragmatism är på sin plats och välkomnar verkligen den linjen.

När det kommer till konkreta förslag är det värt att nämna i sammanhanget att den socialdemokratiska gruppen tillsammans med övriga oppo-

sitionen har lagt fram ett förslag till utskottsinitiativ om att se till att man kan få tillbaka finansieringen av anslutningspunkterna för havsbaserad vindkraft. Det har regeringspartierna avslagit på utskottssammanträdet i dag. Det kan bara beklagas. Det gör nämligen att Kriegers flak fortfarande inte kommer att byggas.

På det sättet fortsätter det. Ebba Busch säger att hon fortfarande är emot stålskogar. Jag vet att Ebba Busch var i Norrbotten i augusti i år utan att besöka Markbygden, där norra Europas största vindkraftspark finns. Jag tycker att det vore på sin plats att komma och besöka stålskogen. Den är nämligen inte så stålskogig som Ebba Busch vill ge sken av här i kammaren.

(Applåder)

Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag har i flera internationella sammanhang sagt att jag är på ett globalt uppdrag för att ta bort politiken ur energipolicyerna runt om i världen och få in fysiken igen. Vi har en bit kvar i Sverige.

I fråga om stålskogar har det faktiskt haft att göra med den lokala acceptansen. För att man ska kunna få ihop det här tror jag att det är otroligt viktigt att vi inte trycker på människor sådana här stora ingrepp utan att de själva vill. Det är svåra målkonflikter, och de går inte alltid att jobba runt.

Det är därför viktigt att vi nu ger vindkraftsbolagen incitament att bidra med mer effekt av all el de producerar. Men vi har också fått det här förslaget på plats som skulle kunna öka incitamentet för att säga ja. Ungefär hälften av alla nej till vindkraftverk på land handlar om att kommunerna säger nej. Om vi kan komma åt det är mycket vunnet.

Jag besöker gärna Markbygden. Jag reser ofta.

Vi är som sagt angelägna om att hålla tempo i tillståndprocesserna. Men jag vet att alla företrädare för näringslivet, Sveriges jobbskapare, som nu ska göra den gröna omställningen inte vill vara beroende av att titta på meteorologerna på nyheterna på kvällen för att få veta om de kommer att ha el för att göra sin omställning eller inte. Därför behöver vi få ihop teknikaliteterna, sätta fysiken i centrum och premiera den – oavsett vilket kraftslag som levererar elen.

Herr talman! Inte riktat till Linus Sköld utan med anledning av den debatt som varit sedan i går vill jag passa på att bemöta konspirationsteorierna och politiserandet. Vissa saker måste vi klara av att höja oss över blockgränserna kring. Det handlar om försvaret av Sverige.

Försvarsmakten gör bedömningen att stora delar av de havsbaserade vindkraftsparker som det har ansökts om att bygga gör det svårare att söka skydd i tid, att skjuta ned robotar, att läsa av fiendens kommunikation och att leda försvaret. Sverige är värt att försvara. Detta måste vi lyssna till. Jag vet inte vad det är som gör att vissa delar av oppositionen tycker att det är värt att spela rysk roulett med försvaret av Svea rike. Det kommer vi inte att stötta.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 18 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Aida Birinxhiku har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att förhindra att kommuner och regioner går miste om miljonbelopp i elstöd. Interpellationen har sin bakgrund i att de näringsidkare eller juridiska personer som bedriver primärproduktion av jordbruksprodukter får ett lägre elstöd enligt gällande reglering.

Bakgrunden till bestämmelsen är att det för elstödet till företag krävdes ett godkännande av EU-kommissionen efter en ansökan från Sverige. Av kommissionens beslut att godkänna elstödet framgår att ett villkor för godkännandet är att elstöd till en näringsidkare eller juridisk person som bedriver primärproduktion av jordbruksprodukter inte får överstiga 2 ½ miljon kronor.

Eftersom detta är ett område som är reglerat inom EU-rätten och även är ett villkor i beslutet riktat till Sverige har vi följt EU-regleringen på området. Det var en förutsättning för att kunna betala ut elstödet och inte något som vi kunde bortse från när vi tog fram regleringen för utbetalningen av elstödet.

Det är mycket beklagligt att vissa kommuner och regioner har fått ett sämre utfall utifrån denna EU-reglering och fått ett lägre elstöd på grund av att de bedöms bedriva primärproduktion av jordbruksprodukter.

Vissa av de kommuner och regioner som har fått lägre elstöd beviljade av Skatteverket har överklagat besluten till domstol. För några av dessa överklaganden pågår fortfarande processerna vid domstolarna. Dessa rättsliga processer är inte något som jag kan eller bör kommentera, utan vi kommer att behöva invänta de slutliga avgörandena i dessa mål.

Anf. 19 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag tackar energi- och näringsministern för svaret.

Nu har det nästan gått exakt två år sedan regeringens och Sverigedemokraternas utlovade elstöd skulle vara på plats. Så blev det dock inte för flera kommuner och regioner runt om i landet. I min valkrets går både Falkenbergs kommun och Region Halland miste om miljonbelopp i elstöd, eftersom de enligt regeringen är att betrakta som jordbruksproducenter.

Det har också nästan gått exakt ett år sedan min senaste interpellationsdebatt med statsrådet om frågan. Då fick jag svaret att frågan var prioriterad och att viljan fanns, men trots det har ingenting hänt.

Herr talman! Det blir en väldigt märklig debatt om jag måste stå här och argumentera för att Region Halland är en region och Falkenbergs kommun är en kommun och inte ett jordbruk. De betraktas dock som det enligt regeringens elstödsförordning, eftersom vi i Halland har ett naturbruksgymnasium som utbildar unga i de viktiga gröna näringarna och eftersom Falkenbergs kommun har ett ytterst litet kommunalt växthus. Det har uppenbarligen blivit helt fel i regeringens förordning, och då bär regeringen också ansvar för att rätta till det hela.

Flera remissinstanser flaggade för att det kunde bli så här på grund av EU-regleringen på området och att regeringen därför behövde ta höjd för det i förordningen genom att till exempel sätta en begränsningsregel för hur mycket den primära jordbruksverksamheten skulle gälla. Det har rege-

*Svar på
interpellationer*

ringen uppenbarligen missat att göra, och nu drabbar det kommuner och regioner på ett helt orimligt sätt.

Min interpellation handlar inte om domstolarnas beslut i det enskilda fallet utan om hur regeringen har valt att utforma den elstödsförordning som domstolarna har att tillämpa.

Herr talman! Det här är inte första gången, och troligen heller inte den sista, som det blir fel i regeringens hantering av elstödet. Det vet statsrådet bättre än någon annan. Nu befinner vi oss i en situation där kommuner och regioner klassas som jordbruk och därför går miste om miljonbelopp i ett redan ansträngt läge, trots att regeringen förvarnades om att detta kunde ske. Statsrådet uttryckte tidigare att detta var beklagligt, men min fråga handlade om huruvida regeringen kommer att göra något åt detta. Hittills har statsrådet inte gett några besked om konkreta åtgärder. Därför kan jag inte dra någon annan slutsats än att regeringen saknar en plan.

Jag ska ge statsrådet en sista chans här i interpellationsdebatten att ge besked om konkreta åtgärder. Kommer regeringen att ta sitt ansvar och agera för att de kommuner och regioner som drabbats till slut får sitt utlovade elstöd? Eller kommer regeringen att svika sitt vallöfte och låta Falkenberg, Halland och övriga kommuner och regioner ta smällen?
(Applåder)

Anf. 20 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Birinxhiku som återigen har initierat denna otroligt viktiga debatt.

Jag vill börja med att återge vad Salas kommunalråd Amanda Lindblad sa när hon försökte förklara för P1:s lyssnare varför Salaborna inte får elstöd som andra kommuner. Hon sa: Det är märkligt att jag måste förklara för regeringen att jag är kommunstyrelsens ordförande – jag leder inte ett jordbruk. Det är inte rimligt att cementera en praxis där kommuner kan bli något annat än just kommuner i regeringens ögon. Och vad betyder det här i förlängningen? Kan fler kommuner riskera att betecknas som något annat än kommuner i andra fall?

Herr talman! För Salas del handlar det om 5,2 miljoner kronor i uteblivet elstöd. Det motsvarar kostnaden för ungefär åtta lärare eller nio undersköterskor, som Salaborna nu inte kan få hjälp av – allt på grund av att energiminister Ebba Busch har godkänt en lösning som innebär att vissa kommuner och regioner inte kan få helt elstöd eftersom de klassas som jordbruk.

Kommunerna har redan ett väldigt jobbigt läge eftersom regeringen har underlåtit att inflationssäkra statsbidragen i sin budget. De går miste om ungefär 6 miljarder kronor, varav åtskilliga miljoner för Sala kommun. Som lök på laxen uteblir ett elstöd på 5,2 miljoner kronor.

Herr talman! Stödet är helt uppenbart felaktigt utformat. Regeringen behöver se till att det som utlovats också betalas ut. Hittills har vi inte sett några tendenser till att regeringen vill hitta kompensationsmöjligheter för de drabbade kommunerna. Min fråga är därför: Menar Ebba Busch att Sala kommun och de andra drabbade kommunerna, som nu tydligen är jordbruk och inte kommuner, ska ansöka om medel från EU:s jordbruksstöd i stället?

(Applåder)

Anf. 21 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Även jag vill börja med att tacka Aida Birinxhiku för möjligheten att debattera denna fråga i en interpellationsdebatt.

Som sades tidigare har det nästan gått ett år sedan i princip samma debatt hölls här i kammaren. Frågan är om någonting över huvud taget har hänt.

Jag kommer från Jönköpings län som är en av de regioner som går miste om miljontals kronor på grund av att regionen anses vara jordbrukare. Det låter märkligt. Invånare hemma i mitt län kliar sig lite i huvudet och funderar över om de förstått vad som sades. Skulle regionen vara jordbrukare? Svaret är självfallet nej.

Region Jönköpings län driver dock två riktigt bra naturbruksskolor: Tenhults naturbruksgymnasium och Stora Segerstad naturbrukscentrum. De bedriver gymnasial utbildning och vuxenutbildning inom ett område som verkligen skriker efter arbetskraft. De utbildar lantbrukare, skogsbrukare och djurvårdare och har också en inriktning inom trädgårdsskötsel. Det är uppgifter som måste skötas, och regionen tar som huvudman ett stort ansvar för att genomföra sådan utbildning. Men på grund av att Region Jönköpings län tar ansvar för kompetensförsörjningen inom dessa områden straffas man genom att ett elstöd på miljontals kronor uteblir.

Det där elstödet skulle ju så snabbt som möjligt komma på plats för hushåll, för företag och för kommuner och regioner. Det skulle komma så fort den SD-ledda regeringen bara hade fått regeringsmakten. Men hushållen fick vänta. Företagen fick vänta. Kommuner och regioner fick vänta. Och vissa kommuner och regioner väntar alltså fortfarande.

Samtidigt har min region hundratals miljoner i underskott innevarande år. Elstödet skulle självfallet inte lösa allt detta, men varje krona skulle kunna bidra till bättre sjukvård i mitt hemlän. Därför är det beklagligt att energi- och näringsministern fortfarande inte har tagit några initiativ i frågan. Det vore på sin plats att kommuner och regioner får del av de pengar som de har rätt till.

Under den debatt som vi hade för ett år sedan sa ministern själv att det handlar om sunt förnuft att alla kommuner och regioner får ta del av detta. Därför är det beklagligt att det inte tagits några initiativ för att lösa situationen under det senaste året.

Herr talman! Vi kunde i ministrerns svar inte höra någonting om att hon har tagit initiativ under året. Visst kan man hänvisa till domstolsprocesser och juridiska tvistemål, men det går faktiskt att agera bortom det utan att lägga sig i processerna. Man hade kunnat jobba med ett parallellt spår ifall de juridiska processerna inte gått som önskat, det vill säga så att kommuner och regioner fick del av stödet. Man hade kunnat jobba på sådant sätt att de berörda kommunerna och regionerna får de pengar som de har rätt till – pengar som hade kunnat gå till sjukvård, äldreomsorg och skola. Men detta verkar inte ha skett.

Ministern får i sitt nästa inlägg gärna svara på ledamoten Birinxhikus frågor. Vilka initiativ har tagits och vilka initiativ kommer att tas för att regioner och kommuner ska få de pengar de har rätt till?

(Applåder)

Prot. 2024/25:24

5 november

Svar på
interpellationer

Anf. 22 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag vill tacka för möjligheten att ta upp den här frågan igen. Även jag är förundrad. Vi har haft en debatt i frågan tidigare med energiminister Ebba Busch. När jag blev uppmärksamman på det här blev jag som väldigt många andra otroligt förvånad. Efter den debatten har jag haft många samtal om detta och fått många mejl och frågor. Vad händer? Kommer regeringen att agera? Finns det någonting som kan göras? Mitt svar har varit: Nej, jag har inte sett att regeringen skulle ha agerat. Inte heller har det getts något svar till dem som hört av sig till regeringen med frågor om detta.

Vad handlar då det här om i mitt län? Under hösten 2023 meddelade regeringen till slut att kommuner och regioner i elområde 3 och 4 skulle vara berättigade till elstöd för de höga elpriserna. Det hade varit en lång och utdragen process, men beskedet innebar att man blev väldigt glad i regionen. Man såg fram emot att kunna räkna med ungefär 20 miljoner i elstöd, en summa som naturligtvis skulle göra väldigt stor skillnad i den ekonomiska kris som Region Östergötland är i.

Vad innebär det då för Region Östergötland att man i stället för att få 20 miljoner får 2 ½ miljon? Jo, man har nu tvingats dra ned på personalen, så att 900 personer färre kommer att jobba inom sjukvården i vår region, Östergötland, nästa år jämfört med tidigare år. Det är ungefär 7 procent av personalen. Det är mycket, och det är klart att det kommer att påverka.

Framför allt kommer det att påverka alla patienter som har stått i långa köer. Vi hade ju en uppskjuten vårdkris med vårdbehov efter pandemin. Det påverkar sjukvården och alla de patienter som är i behov av hjälp och lindring. Det påverkar personalen, som måste springa ännu fortare. Jag har pratat med väldigt många som blir starkt påverkade. Hanteringen av elstödet leder till en ytterligare neddragning. Jag har hört Kristdemokraterna säga att man ska stå upp för en bra sjukvård, men jag tror att vi östgötar är överens om att en bra sjukvård inte är vad vi kommer att kunna se fram emot framöver. De här pengarna spelar alltså roll. De hade åtminstone kunnat göra en liten skillnad med tanke på de behov som finns i den sjukvårdskris som vi står i.

Nu är det så att Region Östergötland i likhet med många andra driver två naturbruksgymnasier och därför anses vara jordbruksproducent. Men det är ju inte det som Region Östergötland huvudsakligen ägnar sig åt. Det blir svårt att förstå detta. Det är svårt att förstå att det här faktiskt kan bli konsekvensen av ett elstöd som skulle ha gått till de regioner och kommuner som verkligen kämpat i tuffa tider med höga kostnader för el.

Jag ställer mig bakom tidigare frågeställare och frågar energiministern: Avser ministern att vidta några åtgärder för att tillse att Region Östergötland och andra drabbade kommuner och regioner ska få sitt elstöd?

Anf. 23 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Vi blev några socialdemokrater i den här interpellationsdebatten! Det visar på vikten av vad som händer i våra kommuner.

Det är tydligt att det elstöd som skulle ha hjälpt kommunerna och regionerna att hantera de höga kostnaderna inte har uppnått sitt syfte. Att kommunen som jag kommer från, Örebro, fick 2 miljoner kronor i stället för 20 miljoner kronor är förstås någonting som drabbar kommunen väldigt hårt. Att en kommun vars huvudsakliga uppgift är att bedriva utbild-

ning och välfärd ska förlora stöd på grund av att den driver ett naturbruksgymnasium är ett tydligt exempel på bristande förståelse för kommunens verklighet och verksamhet. Någonstans i Sverige sitter tjänstemän – ekonomer eller jurister, jag vet inte – och bedömer att en kommun som Örebro är en jordbruksverksamhet för att den har fem kor som den bedriver utbildning med. Det här är helt orimligt.

Ministern hänvisar till att detta följer EU-regler om elstöd och att Skatteverket och domstolar tolkar dessa regler. Men, herr talman, det är regeringens ansvar att säkerställa att reglerna tillämpas rättvist och att svenska kommuner inte drabbas orimligt. När kommunerna hamnar i kläm på grund av ogenomtänkta regleringar måste regeringen och ministern agera och inte bara hänvisa till att det är EU-regler. Vi behöver konkreta åtgärder och ett starkt ledarskap som säkrar att kommuner får det stöd de blivit utlovade.

Andra EU-länder har i liknande situationer valt att förhandla fram saker och ting med EU. Det finns alltså en tydlig möjlighet till det, om än kanske inte i samma fråga. Det går att argumentera för att det är nationella frågor där det finns särskilda behov och det uppstår vissa konsekvenser. Men då måste det finnas en vilja att argumentera i EU för det här.

Min fråga blir ungefär densamma som tidigare frågeställares: Varför har inte Sverige och dess regering försökt förhandla fram en lösning som gör att de kommuner och regioner som blivit drabbade får det stöd som de har rätt till? Det vill jag gärna ha svar på.

Anf. 24 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Även det här är en debatt som lätt skulle kunna sväva iväg, så att man drar in precis alla frågor. Jag vill åtminstone försöka vara så konkret jag kan i det här inlägget.

Herr talman! Jag tackar för interpellationen. Jag vill minnas att jag även förra gången jag hade en interpellationsdebatt med Aida Birinxhiku var ganska rak med att det är helt uppenbart att det här inte var intentionen. Det är helt uppenbart att de här kommunerna och regionerna är just kommuner och regioner. Jag fattar att svenskar som sitter där hemma och lyssnar på detta undrar och tänker: Men det här är ju håll i huvudet!

Det korta svaret på frågan vad som händer är att vi har sett om det går att försöka göra någonting åt det men att vår bedömning är att det inte går och att det vore i strid med EU-regelverket. Hade vi kunnat göra någonting åt det hade jag gärna gjort det.

Utöver det sker alltså en domstolsprocess om detta. Vi vet inte vilken den slutgiltiga bedömningen kommer att bli gällande myndigheten Skatteverkets tillämpning av det regelverk som regeringen har inrättat utifrån EU-bestämmelsen. Det vore olämpligt om jag gav mig in i den processen.

Anf. 25 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Först och främst vill jag understryka att den här debatten inte bara handlar om elstödet. Den handlar om att regeringen och Sverigedemokraterna inte levererar på sitt kanske viktigaste vallöfte och om att regeringen och Sverigedemokraterna inte heller stöttar kommuner och regioner i en svår ekonomisk tid. Precis som mina kollegor påpekat har landets kommuner och regioner inte fått det stöd som krävs för att kunna möta den värsta

ekonomiska krisen sedan 90-talet. I stället har den här regeringen ända sedan den tillträdde gått fram med kraftiga nedskärningar i skolan, vården och omsorgen. Det har slagit hårt mot Falkenberg, Halland och övriga kommuner och regioner runt om i landet.

Den senaste budgeten innehåller inga nya generella statsbidrag över huvud taget, samtidigt som nästan hälften av reformutrymmet går till skattesänkningar som främst gynnar höginkomsttagare.

Jag ska precis som min kollega Niklas Sigvardsson vara tydlig med att ett elstöd inte ändrar den bilden och den situation som landets kommuner och regioner befinner sig i. I själva verket krävs en helt annan politik som prioriterar välfärden framför skattesänkningar för höginkomsttagare.

Det är klart att det blir ett dubbelt svek mot kommuner och regioner när de i ett redan ansträngt ekonomiskt läge går miste om miljonbelopp i elstöd. Det är miljoner som de behöver och som de dessutom har räknat med.

Herr talman! Det minsta man kan begära är att statsrådet Ebba Busch åtminstone inleder en dialog med berörda kommunal- och regionråd för att komma fram till hur detta kan lösas på bästa möjliga sätt. Det är någonting som de har hoppats på ända sedan de skickade ett gemensamt brev till statsrådet om detta för snart ett år sedan, men ingenting har hänt.

Eftersom statsrådet inte har inlett en sådan dialog hoppas jag att hon kan ge något slags besked i interpellationsdebatten, förutom att det inte var regeringens intention och att den situation som det lett till är beklaglig.

Min första fråga är om statsrådet kommer att säkerställa att kommuner och regioner får sitt utlovade elstöd.

Statsrådet nämner att det inte är möjligt med den nuvarande elstödsförordningen och säger att det inte finns någonting att göra. Jag vill då ställa frågan om regeringen planerar att kompensera kommunerna och regionerna på något annat sätt.

Är regeringen beredd att ta fram en kompletterande elstödsförordning? Är regeringen beredd att skjuta till nya budgetmedel eller att använda befintliga budgetmedel? Är statsrådet åtminstone beredd att inleda en dialog med de kommun- och regionpolitiker som berörs om hur det kan lösas på bästa möjliga sätt?

Herr talman! Det jag vill veta är om regeringen över huvud taget har en plan för detta framöver. Det hoppas jag att statsrådet kan svara på.
(Applåder)

Anf. 26 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret, även om det nog inte lugnar min regionstyrelseordförande Rachel De Basso därhemma, där de just nu har regionfullmäktige. Det handlar om att de skulle kunna få ta del av 17 ½ miljon, som är de uteblivna beräknade intäkterna från elstödet som de går miste om.

Region Jönköpings läns fall har också prövats i domstol. De fick avslag på den överklagan som de skickade in för att få det prövat i sak huruvida Skatteverket har gjort rätt enligt förordningen. Tyvärr visar den prövningen för Region Jönköpings län att det nog är så övriga processer också kommer att gå. Det handlar om att regeringen, precis som ledamoten Birinshiku tog upp här, måste försöka att hitta andra lösningar för de regionerna och kommunerna.

Alla de exempel som vi har från ledamöterna här och från socialdemokrater runt om i vårt land visar att alla de kommunerna och regionerna bedriver en väldigt viktig verksamhet, och det är därför de har straffats. De försöker att bidra till kompetensförsörjningen i en väldigt utsatt sektor.

Åker vi runt och tittar på de gröna näringarna handlar det om jordbruk, skogsbruk och liknande. Det kommer att vara avgörande för totalförsvaret och att vi kan ha livsmedelsproduktion ifall det värsta skulle hända.

Just de här regionerna och kommunerna gör det som regeringen vill att de ska göra. Därför är det önskvärt att de inte straffas för att de gör det som är önskvärt att våra kommuner och regioner gör.

Vi socialdemokrater och jag personligen kommer att fortsätta att följa frågan så att Region Jönköpings län förhoppningsvis kommer att få ta del av de 17 ½ miljoner kronor som de saknar.

Anf. 27 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag kan hålla med energiministern om en sak. Det är uppenbart att det blev fel. Vi ser sjukvårdskrisen väldigt nära som boende i Östergötland. Detta drabbar verkligen sjukvården väldigt hårt. Jag är beredd att slåss för varje krona för att rädda den sjukvård som räddas kan.

Regeringen har inte skjutit till tillräckligt med resurser. Det innebär stora neddragningar i sjukvården. Precis som jag nämnde tidigare får det stora konsekvenser för alla som har något med sjukvården att göra. Det blir ett extra slag mot möjligheten att bedriva en god och bra hälso- och sjukvård i Region Östergötland.

Jag ställer därför samma fråga. När det blir uppenbart fel har vi politiker ändå en verklighet att förhålla oss till och fundera över. Finns det några andra möjligheter att kunna kompensera för det som inte blev rätt? Den frågan vill jag gärna ha svar på.

Energiministern svarade att inom ramen för det elstöd som söks har man inte hittat några möjligheter. Men det skulle kunna finnas andra sätt att kompensera de kommuner och de regioner som inte fick det stöd som de hade räknat med och som de skulle ha fått om inte felaktigheten ledde till den verklighet som de nu lever i.

Är energiministern beredd att titta på möjligheter att kompensera för att rädda sjukvården?

(Applåder)

Anf. 28 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Det är svårt att förstå hur vi över huvud taget har hamnat i den här situationen. Min egen hemkommun Örebro, som har kostnader för grundläggande samhällsfunktioner som vård, äldreomsorg och skolan, har klassats som jordbruk. För mig är det väldigt svårt att förstå hur vi har hamnat i den situationen.

Man behöver fundera på: Vad har vi för lösningar? Ministern hänvisar till att EU-regler säger att kommuner ska klassas som jordbruk. Vad finns det för andra saker som regeringen skulle kunna göra för att underlätta för kommunerna?

Vi har i många år i Örebro kommun diskuterat: Ska vi ha kvar naturbruksgymnasiet? Varje gång säger vi att det är viktigt för Sverige att vi har det kvar och att vi har ungdomar som går på det. Men när vi hamnar i kläm på grund av fem kor är frågan: Ska vi acceptera det och fortsätta att bedriva

verksamheten, som uppenbart klassas som jordbruk för en kommun, eller inte?

Det är viktigt att vi får besked från ministern. Kan man kompensera kommunerna och regionerna som är drabbade på något annat sätt än genom EU:s elstödsregler? Finns det möjlighet att göra det? Finns det en diskussion inom regeringen? Finns det en vilja att göra det? Om det finns en vilja är vi beredda att diskutera: Hur kan vi hjälpas åt så att dessa kommuner inte blir drabbade?

Jag är orolig för vilka fler saker som kommer att hända i framtiden på grund av att vissa kommuner och regioner blir klassade som jordbruksverksamhet. Kommer det att finnas några andra saker? Det måste finnas en vilja från regeringen.

(Applåder)

Anf. 29 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag har varit mycket inkännande inför den tuffa situation som många kommuner och regioner befinner sig i. Jag har försökt att vara så öppen och rak som det går om detta. Vi har bedömt att det inte har varit möjligt. Det pågår fortfarande domstolsprocesser, och vi behöver invänta och se var de landar någonstans.

Den stora lärdomen här är: Tro inte att en krisförordning från EU ska vara tillräckligt väl anpassad för att kunna kompensera för att Sverige självmant politiskt monterat ned ett robust elstöd!

Vi hade ett robust elstöd i form av vårt eget befintliga energisystem. Vi hade inte varit lika sårbara för Putins invasionskrig och andra länders havererade energipolitik om vi haft mer fossil baskraft. Det är inte ett politiskt slagträ; det är hur verkligheten fungerar.

Med det sagt är det en tung situation för många kommuner och regioner, och det visar hur viktigt det är att vi tar ansvar för vår egen situation och inte förlitar oss på nödförordningar från EU som blir alldeles för trubbiga i sin tillämpning i verkligheten för Sverige.

Anf. 30 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Tack till statsrådet för den här debatten!

När vi debatterade den här frågan för snart ett år sedan hoppades både statsrådet och jag att det skulle bli vår sista interpellationsdebatt om elstödet. Men det förutsatte att regeringen faktiskt levererar på det den har lovat, och det har den här regeringen inte gjort.

Vi kan fortsätta diskutera vad som har sagts och vad som har gjorts, men det mina kollegor och jag har försökt få besked om i den här debatten är vad regeringen planerar att göra framöver. Jag har återkommande frågat om statsrådet avser att vidta några konkreta åtgärder – en kompletterande förordning eller budgetmedel – eller åtminstone träffa kommun- och regionpolitikerna för att diskutera det här. Men det är uppenbart att regeringen saknar en plan för att säkerställa att de kommuner och regioner som drabbats får sitt utlovade elstöd eller att de i alla fall kan kompenseras på något annat sätt.

Herr talman! Jag vill verkligen understryka att den här debatten inte handlar enbart om elstödet. Den handlar om att regeringen och Sverigedemokraterna inte levererar på sitt viktigaste vallöfte, och den handlar om att regeringen och Sverigedemokraterna inte heller stöttar kommuner och re-

gioner i en ekonomiskt svår tid. Tyvärr blir det Falkenberg, Halland och övriga drabbade kommuner och regioner som får ta smällen för det, och det kan jag bara beklaga.

(Applåder)

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

Anf. 31 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Vi levererar på allt. Vi lovade att vi skulle få ordning på Sverige så att man ska kunna lita på Sverige oavsett var i landet man bor. Det levererar vi på.

Vi har nu haft en debatt där många socialdemokratiska företrädare har lyft olika typer av problem i kommuner och regioner. Vi har fått höra om hur tungt det är för en region som trodde att man skulle få 20 miljoner i stöd och som i stället får i runda svängar 2 ½ miljon i stöd. Vi pratar alltså om kanske 17 ½ miljon som inte blivit av.

Som gammal kommunpolitiker vet jag att det här kan göra skillnad för en kommun eller en region, och det har varit värt att diskutera. Jag vill tacka för interpellationen. Jag har försökt ge obekväma men raka svar så att medborgarna ska veta vad som gäller för våra möjligheter utifrån EU-förordningen. Men det är lite grann som att diskutera en snuva och problemen med snuvan, som kan vara nog så jobbig, när både en arm och ett ben är av.

När våra fyra samarbetspartier tog över Sverige hade vi en inflation på 10 procent som åt utrymmet för svenska folket varje månad. Vi hade elpriser som var volatila och höga. Det var svårt att göra investeringar och svårt att veta vad man skulle budgetera för i familjer där varje hundralapp gör skillnad. Vi hade ett dieselpriis som låg på 28 kronor, och de många familjer som är beroende av bilen varje dag gick på knäna till följd av att man från politiskt håll hade drivit upp priserna och ville ha svinhöga priser på diesel. Vi hade bolån där man hade fått en tredubblad ränta och en sjukvård med en inflationsdriven kostnadschock som gett 69 miljarder – inte miljoner – i ökade kostnader för regionerna på tre år. Vi har haft en brottslighet med en tredubbling av dödlighet och skjutvapenvåld på tio år och en kraftigt ökad asylinvandring.

Vi får ordning på Sverige nu. Det är de stora problemen. Vi lappar och lagar inte; vi bygger från grunden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:84 om barnbidraget och barnfamiljernas ekonomi

Anf. 32 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Arber Gashi har frågat mig varför jag inte förespråkar en höjning av barnbidraget i denna fortsatt tuffa ekonomiska situation för landets barnfamiljer.

Det allmänna barnbidraget är en del av den ekonomiska familjepolitiken och syftar till att kompensera för delar av kostnaden för barnet. Det syftar även till att bland annat minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Barnbidraget lämnas som ett

generellt bidrag till alla som har barn och omfattas av den svenska socialförsäkringen. Eftersom barnbidraget följaktligen lämnas även till dem som har höga inkomster är det inte träffsäkert att göra ändringar i barnbidraget om syftet är att stärka den ekonomiska situationen för de familjer som har det svårast. Höjda barnbidrag påverkar lika många personer sammanlagt i de två högsta inkomstgrupperna som i den lägsta. Att ett bidrag som träffar dem med högst inkomster också träffar svaga inkomstgrupper är därför svårt att motivera som en satsning på fattiga barnfamiljer.

Regeringen har under den höga inflationen fört en välbalanserad finanspolitik som har tagit oss ur den allra värsta situationen. Återhämtningen av den svenska ekonomin förväntas fortsätta under 2025. För att stärka den ekonomiska situationen för de barnfamiljer som har det svårt har regeringen under tiden med hög inflation vid fyra tillfällen förlängt det tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget. Vi har dessutom höjt tilläggsbidraget när behoven bedömts som störst.

När det svåra ekonomiska läget nu mildras och framtidsutsikterna för hushållen tack och lov ser ljusare ut föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2025 att tilläggsbidraget förlängs till den 30 juni 2025 och trappas ned från 40 till 25 procent av det preliminära bostadsbidraget. Detta är en väl avvägd och ändamålsenlig åtgärd för att fortsätta stödja hushåll som befinner sig i ekonomisk utsatthet.

Herr talman! Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Barnbidraget och bostadsbidraget är viktiga för familjer som har det ekonomiskt svårt, men det bästa verktyget för att varaktigt bryta ekonomisk utsatthet och motverka låg ekonomisk standard är egen inkomst av arbete. Fler barn måste få se sina föräldrar gå till jobbet; det är det bästa sättet att skydda dem från låg ekonomisk standard. Därför arbetar regeringen aktivt för att fler ska komma i arbete och för att det ska löna sig mer att arbeta. Vi har lagt fram förslag på ett förstärkt jobbskatteavdrag som främst riktas till heltidsarbetande med låga och medelhöga inkomster. Det gör det mer lönsamt att arbeta och är också ett rättvist sätt att fördela – detta för att bygga Sverige både rikare och tryggare.

Anf. 33 ARBER GASHI (S):

Herr talman! Tack till statsrådet för svaret!

Barnbidraget har länge varit en av grundstenarna i den svenska familjepolitiken och är ganska unikt i att vara ett generellt stöd, oberoende av inkomst. Att alla barn, oavsett föräldrarnas ekonomiska situation, kan få samma stöd är en viktig princip som bidrar till minskad ekonomisk osäkerhet och stärker barnfamiljernas situation.

Med ökande kostnader för mat, kläder och andra nödvändiga utgifter riskerar många fler barnfamiljer än i dag att hamna i en svår ekonomisk situation. Ett generellt höjt barnbidrag skulle vara ett direkt och effektivt stöd till dessa familjer, särskilt nu när Sverige har gått igenom en period av hög inflation och många barnfamiljer har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Vi i Sverige kommer ur inflationen bra mycket fattigare än vi hade behövt göra, och vi befinner oss fortsatt i en stor kostnadskris. Tio års reallöneökningar har utraderats, och vanliga svenskar med vanliga löner får inte ekonomin att gå ihop.

Därför vill vi höja barn- och även studiebidraget med 200 kronor i månaden.

Herr talman! Att inte höja barnbidraget men tillfälligt höja bostadsbidraget, en höjning som nu fasas ut under nästa år, kallade statsrådet nyss för en väl avvägd, ändamålsenlig åtgärd för att fortsätta stödja hushåll som befinner sig i ekonomisk utsatthet – eftersom framtidsutsikterna ser ljusare ut för hushållen. Men i rapporten *Barnfamiljers ekonomiska svårigheter* från 2024, som publicerades av Hyresgästföreningen, Majblomman, Svenska Röda Korset och Rädda Barnen, framgår att hela 42 procent av hushållen med låga inkomster har tvingats låna pengar för att klara av nödvändiga utgifter de senaste sex månaderna.

Vi kunde i morse läsa om höjda matpriser, på tal om att det ser ljusare ut. Matpriserna ökade med 0,2 procent i oktober, visar ny statistik från Matpriskollen. Ökningen var därmed lika stor som månaden innan, vilket då var den största ökningen sedan februari i år. Förutom att frukt och bär blir dyrare stiger priserna mest på mejeriprodukter, vilket är alarmerande eftersom mejeriprodukter utgör hela 18 procent av den totala dagligvaruförsäljningen. Det är en stor del av det vi handlar och äter. Något som också är alarmerande är att man även förväntar sig fortsatt ökade matpriser under vintern. Statsrådet måste alltså ha menat de allra rikaste när hon pratade om de ljusnande framtidsutsikterna, inte de vanliga barnfamiljerna.

Varför lyfter jag då just frågan om barnbidraget? Jo, därför att vi vet att barnbidraget har en stark fördelningspolitisk effekt. Det når många barnfamiljer som kämpar och har det tufft ekonomiskt och ger dem ett viktigt stöd. Vårt förslag i budgeten att höja barnbidraget med 200 kronor i månaden skulle ge en direkt hjälp, här och nu, till barnfamiljer i hela landet, särskilt till dem som har det tuffast. Jag undrar därför återigen: Hur kan det vara mer prioriterat att sänka skatten för de allra rikaste i stället för att exempelvis höja barnbidraget när vi helt uppenbart fortsatt befinner oss i en kostnadskris?

Anf. 34 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman och statsrådet! I Socialdemokraternas Sverige vill man hellre förstärka bidragsberoendet än låta fler få behålla mer av sina egna surt förvärvade pengar. Men, herr talman, i Moderaternas Sverige får man behålla mer av sin lön. Detta är en politik som är viktigast för dem med små marginaler, för dem som jobbar inom vården och omsorgen. Deras arbete måste löna sig.

Det är nämligen där marginaleffekterna slår som hårdast. När Socialdemokraterna föreslår höjda bidrag minskar respektavståndet till dem som arbetar – det handlar ofta om kvinnor i det offentliga. Så för man inte en rättvis politik. Deras arbete måste löna sig.

Höjda barnbidrag låter som en trevlig åtgärd; det känns lite bra i magen. Men vi måste fundera också på de långsiktiga konsekvenserna. Den tuffa ekonomiska situation vi står inför löser sig inte genom dyra reformer som inte är träffsäkra. Den löser sig inte genom ett höjt barnbidrag. Den tuffa ekonomiska situationen tar vi oss ur om vi får fler som går från bidrag till arbete, om företag får växa och blomstra och om vi får mer tillväxt.

Herr talman! Jag hoppas att övriga i kammaren noterar tonen när det talas om skattesänkningar för de allra rikaste samtidigt som barnbidraget

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

faktiskt inte är så träffsäkert. Det delas ut till både riksdagsledamöter och miljonärer, så det får inte den effekt man hoppas.

Den låga höjning man föreslår från Socialdemokraterna är väldigt dyr ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, och den genererar inte de positiva effekter man antyder. De skattesänkningar vi föreslår i vår budget, däremot, har en positiv effekt. De skapar mer tillväxt och gör att man får behålla mer av sina egna pengar.

Vill Socialdemokraterna på allvar stötta hushållen borde de alltså också stötta en ekonomisk politik för ökad tillväxt. De borde redan från start stötta skattesänkningar som gör att man får behålla mer av sin egen lön och sin egen flit.

Nej, jag tror att det kanske är lite populism som visar sig här. Det strösslås med barnbidrag och de höjs, men man missar helt målet. Sverige behöver en politik för dem som jobbar hårt, för deras arbete måste löna sig.

Anf. 35 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på interpellationen.

Interpellanten förordar att barnbidraget ska höjas, och det är även vad Socialdemokraterna föreslår i sin budgetmotion: att barnbidraget ska höjas med 200 kronor per månad. De skattelättnader som Tidösamarbetet genomför nästa år innebär att en genomsnittlig löntagare kan förvänta sig en skattesänkning på cirka 2 600 kronor per år, eller drygt 200 kronor per månad. Det är samma peng som interpellantens parti anser är en rimlig höjning av barnbidraget, cirka 200 kronor mer i månaden.

Man kan också ta del av hur bankernas ekonomer spår att ett genomsnittshushåll kommer att påverkas ekonomiskt under 2025. Man kommer fram till att ett genomsnittshushåll ser ut att kunna få drygt 800 kronor mer i plånboken varje månad tack vare skattesänkningar. Sammantaget ger politiska reformer och skattesänkningar en ökad köpkraft på cirka 3 300 kronor i månaden under 2025 för en normal familj. Det finns alltså ljusningar i ekonomin för hushållen.

Herr talman! Interpellanten menar även att skattesänkningar är en dålig prioritering då de gynnar höginkomsttagare. Men även en höjning av barnbidraget innebär ju att höginkomsttagare gynnas.

Interpellationen kan tolkas som att interpellanten anser att höginkomsttagare borde betala mer i skatt. Man kan fundera på vad som är rättvist. Ska det löna sig att kompetensutveckla sig själv, studera och ta studielån? Jag tycker att detta är värt att nämna i sammanhanget då interpellationen tar upp skatter för höginkomsttagare.

Ett tydligt exempel på vad den progressiva skatten innebär i praktiken finns i en artikel som Svenskt Näringsliv har publicerat. Där jämförs en höginkomsttagare med 150 000 kronor i månaden med en medelinkomsttagare med 35 000 kronor i månaden. Beräkningar från några banker som gjordes efter beskedet om sänkta marginalskatter visar att en medelinkomsttagare med 35 000 kronor i månadslön i snitt kommer att betala 7 700 kronor i skatt varje månad under nästa år. För en höginkomsttagare blir det 65 400 kronor i skatt.

Detta innebär att höginkomsttagaren har 4,3 gånger högre lön än medelinkomsttagaren men betalar 8,5 gånger mer i skatt. Höginkomsttagaren

betalar alltså mer skatt än åtta medelinkomsttagare tillsammans. Det är värt att ta med sig i detta sammanhang, tycker jag.

Prot. 2024/25:24
5 november

Anf. 36 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Vi har hört ledamöterna beskriva den ekonomiska situationen. Det är ställt utom allt tvivel att Sverige och även stora delar av världen drabbades hårt av både coronapandemin, historiskt hög inflation och höga räntekostnader. Regeringen förde en ansvarsfull ekonomisk politik i syfte att så snabbt som möjligt bryta den höga inflationen som gröpte ur hushållens plånböcker och gjorde svenska folket fattigare. Alla hushåll drabbades av inflationen och lågkonjunkturen, men ekonomiskt utsatta hushåll drabbas särskilt hårt i sådana här miljöer.

Därför agerade regeringen också väldigt skyndsamt för att stötta hushållen i allmänhet och de svagaste hushållen i synnerhet. Tittar man på effekterna på hushållens ekonomiska standard till följd av regeringens förslag och aviseringar under mandatperioden ser man väldigt tydligt att den ekonomiska standarden procentuellt sett ökar mest i den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och allra minst i de båda översta inkomstgrupperna.

Men kampen mot inflationen är nu vunnen, och nu går vi mot ett mer normalt läge trots att det finns stora risker i ekonomin. Det är krig i vårt närområde och en växande oro i olika delar av världen – detta är såklart stora osäkerhetsfaktorer.

Samtidigt ser vi nu ett ljus vid horisonten; det har både ledamoten Högstrom och ledamoten Persson redogjort för tidigare. Regeringen har nu också presenterat en expansiv budget i syfte att få fart på svensk ekonomi igen. Nu när inflationen är besegrad har regeringen skapat ett större utrymme för att just kunna göra detta.

Regeringen har fått svenska folkets förtroende och mandat att återupprätta arbetslinjen. Den bästa försäkringen mot ekonomiskt utanförskap är att ha ett jobb att gå till. Det är också garanten för vår gemensamma välfärd.

Som jag sa tidigare måste fler barn få se sina föräldrar gå till jobbet, och fler hushåll måste lyftas upp ur fattigdom och stärkas, så att de står bättre rustade inför nästa kris. Då finns det inga statliga bidrag som kan ersätta värdet av att ha ett eget arbete, en egen lön och en egen försörjning. Det måste bli mer lönsamt att arbeta än att inte arbeta.

(Applåder)

Anf. 37 ARBER GASHI (S):

Herr talman! Tack återigen, statsrådet, för svaren! Vi socialdemokrater föreslår ju en höjning av barnbidraget och studiebidraget med 200 kronor i månaden. Vi föreslår också en permanent höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer och dessutom en skattesänkning för vanligt folk. Detta tycker alltså regeringen är en dålig idé. Man kallar det till och med för populism att höja barnbidraget, något som vi har gjort flera gånger och som är efterfrågat av många barnfamiljer i dag.

I stället föreslår ni skattesänkningar för de allra rikaste, så att det ska börja löna sig att tjäna 125 000 kronor i månaden, som finansministern uttryckte det. Av reformutrymmet på 60 miljarder går hälften till skattesänkningar. De som gynnas mest är de som tjänar allra bäst – som statsrå-

Svar på
interpellationer

det själv, som om jag inte missminner mig har en lön på över 150 000 och får 4 000 kronor mer i månaden nästa år – medan en utsatt barnfamilj i ett hem där man också arbetar får 775 kronor mindre i plånboken.

I årets jämlikhetsindex har Sverige sjunkit som en sten. På fyra år har vi rasat 14 placeringar och är numera sämst i Norden. Sverige ligger på plats 24 av 164 länder. Det kan jämföras med att vårt rika grannland Norge toppar listan, Finland är på plats 5 och Danmark är nummer 6.

Oxfam, som är en internationell organisation som arbetar med att bekämpa fattigdom och ojämlikhet världen över, menar att det är den svenska skattepolitiken som har lett till att vi tappar placeringar. Det är väl precis så den här regeringen vill ha det, uppenbarligen. Den förda politiken leder ju inte till annat än att klyftor ökar. Den nuvarande skattepolitiken ska gynna dem som redan har det bäst, medan de som lever i fattigdom ska bära den stora bördan.

Ni hävdar att dessa skattesänkningar kommer att främja tillväxt och skapa fler jobb. Men vi har sett detta förut. Idén att om bara de rikaste får lite mer pengar kommer det att sippra ned till resten av samhället har prövats många gånger, särskilt av Moderaterna, och den har misslyckats lika många gånger. Den leder till ökade klyftor – inte till ökad välfärd eller till trygghet för vanligt folk.

För att tillväxten ska öka behöver hushållens ekonomi stärkas, så att de kan konsumera i stället för att bara ha näsan över vattenytan. Era skattesänkningar, särskilt för dem som redan har det bäst, gör inte livet lättare för en ensamstående förälder som ser sitt bostadstillägg minska nästa år och inte har fått höjt barnbidrag men arbetar och har inkomst.

Jag vill vända mig mot retoriken att det ska löna sig att arbeta – det är klart att det ska. Men när ni talar om det menar ni att det ska löna sig att tjäna 125 000. Men att jobba som barnskötare eller inom Kommunals avtalsområden lönar sig uppenbarligen inte med er politik. Jag begriper inte att det är detta svar man får när vi talar om barnbidrag, som ska kunna stötta barnfamiljer i en tid av stora kriser.

Jag undrar om det är rätt uppfattat: Måste klyftorna i samhället öka för att tillväxten ska öka enligt statsrådet och ledamöterna här?
(Applåder)

Anf. 38 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tyckte att statsrådet väl beskrev just fördelarna med den förda politiken och hur den faktiskt gynnar hela samhället och alla delar av vårt samhälle.

Sverige är ett fantastiskt land att leva i. Vi har ett gediget skyddsnät som finns till för att vara en hjälpande hand när livet är svårt. Tanken är att skyddsnätet i de allra flesta fall ska vara tillfälligt.

För att Sverige ska stå starkt och för att vårt skyddsnät ska kunna vara så omfattande som det är behöver vi fler som är med och bidrar. Sverige har varit i klorna på skyhögt inflation samtidigt som vi har haft lågkonjunktur; det är en situation som tuffast drabbar dem med små marginaler. Med tanke på den höga inflationen ska man också veta att stora delar av vårt försäkrings- och bidragssystem faktiskt har skruvats upp, eftersom många av dem är kopplade till inflationsutvecklingen, lite förenklat.

Nu har den moderatledda regeringen vunnit kampen mot inflationen och kan fokusera på att kickstarta ekonomin och sätta in åtgärder mot låg-

konjunkturen som pressar både företag och hushåll. Det är detta som är lösningen på det som ledamoten beskriver. Vi måste komma ut ur lågkonjunkturen, och det gör vi inte genom mer och fler bidrag. Vi kommer inte ut ur lågkonjunkturen genom ett höjt barnbidrag. Tvärtom kommer vi ut ur lågkonjunkturen genom arbetslinjen, genom att det faktiskt ska löna sig att arbeta, så att fler jobbar extratimmar och så att företag kan blomstra.

Man har i många fall en ganska föraktfull syn, tycker jag. Man beskriver det som en skattesänkning för de rikaste. En genomsnittlig person i Norbergs kommun får med vår budget 3 500 kronor per år i skattesänkning.

Vi kommer att ha debatter om detta framöver. Den ser jag verkligen fram emot, för jag kan konstatera att det finns ett vägval, herr talman: arbetslinjen mot bidragslinjen.

(Applåder)

Anf. 39 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Detta är mitt sista inlägg, så jag vill passa på att tacka statsrådet för interpellationsdebatten.

Ungefär var tionde barnfamilj lever i ekonomisk utsatthet, vilket i någon mening nämns i interpellationen. Det bör poängteras att det är många familjer som har haft det tufft. Vi vet att inflationen är en bidragande orsak till att barnhushållens ekonomiska standard uppvisar en nedgång. Men inflationen beräknas nu vara på en låg nivå. Vi ser även en ekonomisk ljusning framöver, och återhämtningen förväntas fortsätta under 2025.

Det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag förlängs till och med 30 juni 2025. Det är ett träffsäkert verktyg eftersom det är riktat specifikt till resurssvaga hushåll och en viktig åtgärd för att stödja hushållen i en tid av ökade levnadsomkostnader.

Barnbidraget är förvisso ett välkommet ekonomiskt tillskott till familjerna. Men för att familjer ska ha en trygg ekonomi behöver föräldrarna ett arbete att gå till. Har föräldrarna redan ett arbete att gå till måste vi se till att det lönar sig att gå och arbeta varje dag. Arbetet är grunden till en trygg ekonomi och en egen försörjning.

Här i kammaren ser vi återigen skillnaden mellan Tidösamarbetets arbetslinje och de socialistiska partiernas bidragslinje.

Anf. 40 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! För en utomstående person blir det nog lite svårt att få den socialdemokratiska logiken att gå ihop. Det verkar som om de hushåll som tjänar så mycket pengar att de med precision ska drabbas av de socialdemokratiska skattehöjningarna samtidigt har det så svårt att de måste få höjda barnbidrag.

Samtidigt sammanfattar detta väldigt bra den socialdemokratiska fördelningspolitiken: Höjd skatt för hårt arbetande småbarnsföräldrar ska finansiera höjda barnbidrag till hårt arbetande småbarnsföräldrar. Det skapar i bästa fall ekonomisk rundgång, men i värsta fall skapar det något som vi har sett många gånger både i Sverige och utomlands, nämligen en dålig tillväxtpolitik där det lönar sig för lite att utbilda sig, för lite att arbeta och för lite att vara flitig och strävsam.

Det skapar också en dålig fördelningspolitik där höginkomsttagare, miljonärer, statsråd och riksdagsledamöter får lika mycket i höjda barn-

bidrag som ekonomiskt utsatta familjer. Det illustreras väl av att det är lika många personer i de två absolut rikaste inkomstgrupperna som berörs av socialdemokraternas förslag om höjda barnbidrag som i de fattigaste inkomstgrupperna. Att ett bidrag till miljonärer också träffar svaga inkomstgrupper blir därför svårt att motivera som just en satsning på fattiga barnfamiljer.

Man kan även titta på hur det ser ut när Socialdemokraterna får möjlighet att styra. Om ledamoten är så fast besluten att hjälpa just barnfamiljer med svag ekonomi borde han ta ett samtal med några av sina kollegor i Stadshuset, eller varför inte Landstingshuset, bara något stenkast härifrån. Där ser ledamotens partivänner genom skattehöjningar till att många barnfamiljer nu definitivt inte får ta del av regeringens skattesänkningar. Karin Wanngård och Aida Hadzialic höjer skatten med 6 000–7 000 kronor per år för en genomsnittlig småbarnsfamilj i Stockholm, vilket knappast täcks av Socialdemokraternas förslag om höjda barnbidrag med 2 400 kronor.

Någon väldigt klok person lär ha sammanfattat den socialdemokratiska politiken så här: Alla ska få mer bidrag, men ingen ska kunna leva på sin lön. Jag tycker att det är ganska talande.

Motsatsen till detta är den politik som den moderatledda regeringen för. Den tar sin utgångspunkt i att göra det mer lönsamt att arbeta, mer lönsamt att utbilda sig och mer lönsamt att vara flitig och strävsam. Den uppmuntrar till att ta det där extra kvällspasset, ta sitt första jobb som arbetslagsledare eller hoppa på den där utbildningen som kan leda till ett jobb.

Vi arbetar även vidare med de bidragsreformer som tidigare aviserats med aktivitetskrav, kvalificering till välfärden och bidragstak, just därför att jobben är den bästa garantin och försäkringen mot utanförskap och ekonomisk utsatthet.

(Applåder)

Anf. 41 ARBER GASHI (S):

Fru talman! Ni moderater är alltså inte för en höjning av barnbidraget därför att den även kommer de rika till del. Tänk om ni hade tänkt likadant i skattepolitiken! Då hade vi haft en helt annan diskussion här i dag.

Jag instämmer helt och hållet i konceptet att det är oerhört viktigt för barn att se sina föräldrar gå till jobbet varje dag. Därför är det bekymmersamt att regeringens arbetslinje hittills har varit väldigt misslyckad, med den högsta arbetslösheten på många år och den näst högsta ungdomsarbetslösheten i EU.

Den frustration jag känner över Anna Tenjes retorik handlar om att regeringen och Sverigedemokraterna inte förmår att se, eller kanske inte vill se, att det är vanligt folk, arbetande folk, som fullständigt går på knäna. Ni säger att det ska löna sig att arbeta, men vad ni menar är att det ska löna sig att tjäna 125 000 kronor i månaden. Det ska inte löna sig att arbeta för ensamstående barnskötare. De kommer att få nästan 500 kronor mindre varje månad med er budget. De får visserligen ungefär 130 kronor i det jobbskatteavdrag ni är så stolta över, men den lilla summan äts väldigt snabbt upp för de ensamstående föräldrar som nu kommer att se en utfasning av den tillfälliga höjningen i bostadsbidraget. Med en socialdemokratisk budget hade de fått höjda barnbidrag. Det får de inte med er.

Ett höjt barnbidrag skulle innebära en stabil och förutsägbar hjälp för barnfamiljer under dessa perioder. I slutändan handlar det också om barns bästa. En ekonomisk grundtrygghet i form av ett höjt barnbidrag innebär att alla barn får en mer stabil uppväxtmiljö. Det är en investering i både dagens och morgondagens samhälle. Såklart spelar den inte lika stor roll för en som har Anna Tenjes lön, men den betyder hela världen för dem som går på marginaler just nu.
(Applåder)

Anf. 42 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Stort tack till interpellanten för interpellationen! Stort tack också till ledamöterna Högström och Persson som deltog i debatten! Jag tycker att det har varit en väldigt bra debatt som har tydliggjort skillnaderna mellan våra olika partier men även vilka lösningar som gör Sverige rikare, tryggare och friare framöver. Bidragslinjen har ställts mot arbetslinjen, och ökade skatter har ställts mot ökade incitament att arbeta, vara strävsam och premiera utbildning.

Fru talman! Även om inflationskrisen nu är över, även om vi fortfarande har en lågkonjunktur och även om det fortfarande är ett oroligt läge i världen ser vi ändå en ljusning inför framtiden. Sverige behöver nu omstartas så att vi klarar både dagens och morgondagens utmaningar och problem. Det gör man genom att stärka hushållen på lång sikt genom arbete och genom att få igång ekonomin igen, och detta gör nu regeringen.

Jag ser fram emot att fortsätta debattera de här viktiga frågorna i kamraren framöver. Stort tack för interpellationsdebatten i dag!
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2024/25:105 om rättssäkerhet kring gode män och förvalterskap

Anf. 43 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Laila Naraghi har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att regleringen om gode män och förvaltare ska förändras och bli rättssäker och för att stoppa företag från att tjäna pengar på rådande reglering och bristande tillsyn. Hon har även frågat mig om jag avser, och i så fall när och hur, att gå vidare med förslagen i betänkandet *Gode män och förvaltare – en översyn* (SOU 2021:36).

Låt mig först understryka att de frågor som Laila Naraghi lyfter fram handlar om skyddet för några av de allra mest utsatta människorna i vårt samhälle. Även om jag som minister inte kan uttala mig om enskilda fall tycker jag att det är bra och viktigt att Laila Naraghi och andra uppmärksammar dessa. Jag är angelägen om att regelverket och systemet för förvaltare och gode män lever upp till högt uppställda krav.

Det ställs tydliga och höga krav på den som vill bli förvaltare eller god man. Det krävs att personen i fråga är rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig. Uppdraget att vara förvaltare eller god man är alltid ett personligt

uppdrag, även i de fall förvaltaren eller den gode mannen är anställd av ett privat företag.

De personer som har behov av det stöd som en förvaltare eller god man ger befinner sig ofta i en utsatt situation. Det allmänna har därför ett stort ansvar för att den som utses som förvaltare eller god man sköter sitt uppdrag. För att säkerställa att alla förvaltare och gode män lever upp till de höga kraven är det viktigt att överförmyndaren gör en aktiv efterforskning i samband med lämplighetsprövningen och sedan följer upp kontrollen i sin tillsyn.

I betänkandet *Gode män och förvaltare* föreslås det en rad förändringar av systemet med förvaltare och gode män. Syftet är att förbättra förutsättningarna att verka som ställföreträdare och stärka skyddet för enskilda. Bland annat föreslår utredningen en tydligare reglering för när professionella ställföreträdare kan förordnas och en ordning för bättre utbildning och stöd till ställföreträdare. För att förbättra tillsynen föreslår utredningen även att kompetensen och kvaliteten i överförmyndarverksamheten ska stärkas, att det införs tydligare krav på ställföreträdarens redovisning och överförmyndarens granskning samt att det införs ett nationellt ställföreträdarregister.

Beredningen av betänkandet pågår i Regeringskansliet. Regeringen tar arbetet med att förbättra regelverket för ställföreträdarskap på stort allvar och kommer att återkomma till riksdagen när beredningsarbetet är avslutat.

Anf. 44 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Nyligen rapporterade SVT i *Uppdrag granskning* om en kvinna som för tre år sedan försvann från sitt hem. Hennes förvaltare hade bestämt att hon skulle hållas gömd. I *Uppdrag granskning* framgår dock att de som känner kvinnan är övertygade om att beslutet är fel. Hennes föräldrar söker förtvivlat efter dottern. Fram till för några år sedan bodde kvinnan, som har flera funktionsnedsättningar, hemma hos sina föräldrar i Degerfors, med hjälp av assistenter och en förvaltare som har företrätt henne och skött ekonomin.

Granskningen beskriver dock att samarbetet mellan föräldrar, assistenter och förvaltare har kantats av konflikter. Förvaltaren ansöker om kontaktförbud för föräldrarna, men det avslås av åklagaren som konstaterar att det inte finns risk för hot och våld mot kvinnan. Då ansöker förvaltaren i stället om skyddad folkbokföring i kvinnans eget namn hos Skatteverket. Kvinnan flyttas till hemlig adress och försvinner från alla offentliga register.

Föräldrarna upplever att deras dotter kidnappats. Flera personer i familjens närhet ställer sig frågande till att kvinnan hålls gömd. Det finns heller ingen dokumenterad tillsyn som motiverar varför hon hålls gömd av förvaltaren.

När SVT lyckas spåra kvinnan, som flyttats till en lägenhet 65 mil från Degerfors, uttrycker hon en önskan om att kunna bjuda familj och vänner till sin födelsedag. Men det kan hon inte, fru talman. Hon säger till SVT: Jag har ingen telefon.

Det som framkommit i granskningen är oerhört allvarligt – att en förvaltare, i detta fall företaget Optio, tillåts agera så här mot utsatta individer och dessutom får betalt från staten för det.

Fru talman! Företaget har via sin vd låtit meddela att de har som policy att inte tala med journalister. Med hjälp av Skatteverket har förvaltaren kunnat sopa undan insyn – i ett system som redan dras med bristande tillsyn.

Samma företag var även förvaltare till Arne Gavelin utanför Örn-sköldsvik. Han blev satt under förvaltarskap mot sin vilja och fick efter lång kamp rätt i domstol med hjälp av Centrum för rättvisa, som justitieministern grundat och varit chef för.

Det är naturligtvis ett sundhetstecken att staten, när enskilda driver process mot den, kan medge när staten gjort fel. Men det kommer med ett högt pris för just den enskilda. Hur många fler fall finns det där ute egentligen? Och hur länge ska företag som det nyss nämnda få fortsätta att bete sig så här mot enskilda individer? Ska det krävas att SVT eller Centrum för rättvisa rycker ut till försvar för att människor inte ska utnyttjas hänsynslöst på grund av enskilda företags pengalystnad?

Både ministern och jag vet att varken SVT eller Centrum för rättvisa kan hjälpa alla när lagen brister som den gör. I grund och botten är detta ett systemfel – ett marknadsmisslyckande – som har möjliggjort för företag att tjäna grova pengar på utsatta individer och förvaltarskap nästan utan att det syns.

Fru talman! Gode män och förvaltare ska vara viktiga stöttepelare för de personer i vårt samhälle som är i behov av ställföreträdare, men det har framkommit brister i nuvarande reglering.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte därför 2019 en utredning om ställföreträdarskap att lita på. Den gjorde en översyn som syftade till att förbättra tillsynen, skapa bättre förutsättningar för att kompetenta personer ska ställa upp som ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. I slutändan handlade utredningen om att de personer i vårt samhälle som är i behov av en ställföreträdare ska kunna lita på att de får den hjälp som behövs. Utredningens betänkande presenterades 2021, och det har remissbehandlats.

Det är viktigt, fru talman, att dessa frågor nu tas vidare av nuvarande regering utan dröjsmål.

Under innevarande mandatperiod har vi socialdemokrater i civilutskottet haft god kontakt med justitieministern kring andra frågor på vårt bord. Min fråga är nu till justitieministern: Kan vi göra samma sak här, och kan vi med gemensam kraft ändra lagen också på detta område? Underlaget finns där att utgå från.

Anf. 45 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Laila Naraghi, för möjligheten att diskutera dessa oerhört viktiga frågor i dag! Som jag sa i mitt svar är de viktiga av en rad olika skäl. Jag ska bara understryka ett. Vi talar om människor som befinner sig i en utomordentligt utsatt situation och där staten, det allmänna, kliver fram och tar ifrån den enskilde en mer eller mindre stor del av rådhetsen över det egna livet.

Risken för övertramp är naturligtvis överhängande. Det måste naturligtvis ställas väldigt höga krav både på dem som ska vara ställföreträdare för en enskild i en sådan situation och på de aktörer som ska utöva tillsyn över detta system. Därför välkomnar jag den utredning som Laila Naraghi nämner och som har remitterats. Det finns en lång rad mycket gedigna

förslag i det betänkandet. De tar framför allt sikte på att man ska höja kompetenskraven men också redovisnings- och uppföljningskraven när det gäller ställföreträdare. Det handlar också om att tydliggöra – styra upp – tillsynen över detta system på ett mycket lämpligt sätt.

Arbetet med detta underlag pågår i Justitiedepartementet. Avsikten är förstås att återkomma till riksdagen med en proposition. Men jag har väldigt gärna en dialog med civilutskottet i denna fråga, precis som i många andra angelägna frågor på civilrättens område, som ju påfallande ofta berör enskilda människor i väldigt utsatta situationer.

En del i detta handlar naturligtvis om under vilka villkor även privata aktörer ska kunna bidra som ställföreträdare i detta system. Den frågan är också föremål för analys i det här betänkandet.

Jag vänder mig ändå mot den förenkling som ligger i ordet marknadsmisslyckande. Jag ska inte gå in på de närmare detaljerna i de två fall som Laila Naraghi refererar till, men man kan väl konstatera att det i det fall som prövades i domstol och som drevs av Centrum för rättvisa faktiskt är den kommunala överförmyndarnämnden som så att säga är föremål för granskningen och som bedöms ha gjort fel.

Nu har jag bestämt för mig att den frågan är föremål för fortsatt rättslig process, men vi ska ha klart för oss att det förstås kan vara fråga om ställföreträdare som är privata, som är allmänna eller som är ideella. Samma höga krav måste ställas på alla. Och i det domstolsfall vi talar om är det just en kommunal överförmyndarnämnd som har fällits till ansvar så här långt.

Att ta med den frågan i denna helhet tycker jag är helt rimligt. Men att beskriva hela problematiken som i första hand ett marknadsmisslyckande tror jag faktiskt är ett perspektiv som inte fångar in hela problemets djup och vidd när det handlar om det allmännas maktutövning mot enskilda människor.

Men, som sagt var, vi har ett väldigt gediget underlag att utgå från. Arbete pågår i Justitiedepartementet. Jag ser fram emot en fortsatt dialog med civilutskottet om dessa viktiga frågor och också att så småningom kunna lägga konkreta förslag på riksdagens bord.

Anf. 46 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret och möjligheten till utbyte kring detta!

Tidigare var jag ledamot av konstitutionsutskottet, som varje år träffar Riksdagens ombudsmän – Justitieombudsmannen – för genomgång av deras tjocka ämbetsberättelse. Det är en tjock lunta om samhällets bristfälliga bemötande av enskilda medborgare. Ibland är ordet övergrepp det rätta ordet – övergrepp från det allmännas sida, precis som justitieministern talar om. Som justitieministern känner till ger JO skarpa rekommendationer till oss lagstiftare och till regeringen.

Efter valet placerades jag i civilutskottet, efter sex år i KU, för att ta vidare arbetet med vissa frågor där. Det är värdefullt att nu få arbeta i ett fackutskott just med civilrätten, som JO återkommande granskar implementeringen av. Det är angeläget att vi förmår omsätta de vackra orden i vår grundlag – det KU företrädesvis arbetar med – till verklig handling i annan lag, inklusive civilrätten.

Fru talman! Det som den funktionshindrade kvinnan i Degerfors och som Arne Gavelin har utsatts för av det samhällseliga är inte värdigt Sverige 2024. Så ska det inte få gå till. Det rör sig inte heller om enskilda fall eller om undantag. Det rör sig om systemfel som vi i riksdagen är väl medvetna om.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte den utredning som vi har talat om här. Det är dags för nuvarande regering att gå vidare. Jag undrar: När kommer detta att ske? Kan det presenteras en tidsplan för detta, precis så som vi har jobbat kring andra civilrättsliga ärenden, så att vi i riksdagen vet vad vi har att förvänta oss från regeringen?

Om regeringen tycker att förslagen är otillräckliga finns alla möjligheter att revidera dem. Vi socialdemokrater är öppna för dialog och samverkan om denna utredning, precis som vi har varit i andra frågor. Även dessa civilrättsliga systemfel kring förvaltare skapar ett enormt mänskligt lidande, och det är absurt att enskilda företag eller andra enskilda kan tjäna pengar på det.

Fru talman! Hus har sålts utan samtycke. Konton har länsats, och hemförsäkringar har hamnat fel.

Av de 91 överförmyndarnämnder som granskats i 2023 års inspektionsprotokoll fram till i början av december förra året fick 67 kritik av länsstyrelserna som granskade. Detta visar en kartläggning som TT gjort.

Sammanlagt fattas det över 3,4 miljoner kronor på personernas konton – i de allra flesta fall är det barn. I flera fall är det uppenbart att pengarna gått till annat än till den utsatta, alltså huvudmannen.

Fru talman! Professor emerita Eva Blomberg skrev häromåret på DN Debatt om förslagen i den utredning som vi här har talat om. I slutet av artikeln skrev hon:

”Om jag vore kriminell skulle jag satsa på denna bransch. Cirka 40 miljarder kronor ligger i potten. Dagligen annonseras vilka som kan vara lämpliga offer och inte sällan var de bor.

Det borde inte vara så svårt att lura pengar av dem i ett kontrollsystem som enbart bygger på att räkenskaper granskas en gång om året av överbelastade tjänstemän.”

Fru talman! Jag vill i sammanhanget verkligen säga att det finns många gode män och förvaltare som gör ett fantastiskt jobb, som sliter, som aldrig skulle drömma om att luras och som gör stora personliga uppoffringar för att huvudmännen ska klara vardagen.

Men också dessa pekar på brister i dagens system. Även för dessa behöver systemet förändras, för vi kan inte fortsätta ha det som i dag.

Den fråga som jag har ställt tidigare kvarstår därför: När får vi se regeringen gå från ord till handling? Vi har ett gediget underlag i och med denna utredning. Vi måste se till att grundlagarnas andemening om rätts-säkerhet och personlig integritet ska finnas med i den civilrättsliga lagstiftningen också gällande gode män och förvaltare och de huvudmän som dessa personer har till uppgift att hjälpa, inte utnyttja.

Anf. 47 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag skriver under på den verklighetsbeskrivning som Laila Naraghi ger uttryck för. Det är också den erfarenhetsbakgrunden som ligger som bas för den utredning som gjordes och för det gedigna remissarbete som har skett efter det och som också är utgångspunkten för det arbete

som just nu bedrivs i Justitiedepartementet i akt och mening att kunna återkomma till riksdagen med ett väl genomarbetat lagförslag.

Det är klart att det kommer att rymma en rad olika frågor, men eftersom Laila Naraghi nämner det särskilt ska jag nämna två.

Det ena är förstås de skyldigheter som den som är ställföreträdare ska ha när det gäller att redovisa vad man exempelvis gör med de ekonomiska medel som hör till huvudmannen, alltså den person som är ställd under förvaltningen.

Det andra är vad man ska ställa för krav på den som utövar tillsynen när det gäller att granska den typen av underlag och utöva kontroll över huvud taget. Det är uppenbart i ljuset av de olika granskningsärenden som lyfts fram här att det finns stora brister, och det är de bristerna som vi nu med gemensamma krafter ska täppa till.

Jag tänker inte i dag ge något datum för det, men jag kan däremot säga att när vi väl har datumsatt spurtan i det pågående arbetet ska jag naturligtvis se till att hålla civilutskottets ledamöter informerade om detta så att även den process som sedan drar igång i samspel mellan Regeringskansliet och riksdagen blir överblickbar och förutsägbar för alla intressenter.

Anf. 48 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Vi står här i dag, den 5 november 2024, med en lagstiftning som innebär att staten genom förvaltare och gode män har möjlighet att ta över människors hela liv på ett alldeles vidrigt sätt, något som granskningar har visat och som jag också har sökt belysa med den här interpellationen.

Det är en lagstiftning där staten i praktiken kan omyndigförklara människor som Arne Gavelin, där andra, som det framstår, i princip verkar kunna kidnappas för pengarnas skull, där tillsynen är bristfällig och där stora summor försvinner från utsatta människor, ofta barn.

Det enda sättet att skydda sig eller få någon information över huvud taget verkar vara att få SVT eller Centrum för rättvisa att hjälpa en, men både ministern och jag vet ju att varken SVT eller Centrum för rättvisa kan hjälpa alla när det är lagen som brister. I grund och botten är detta ett systemfel – ett systemfel som också inkluderar marknadsmisslyckanden.

Hur länge ska det här få fortgå? Vi socialdemokrater tog i regeringsställning de första stegen för att ändra detta. En utredning tillsattes, förslag kom och remitterades och nu är det upp till nuvarande regering att ta nästa steg. Jag vill därför fråga om det som justitieministern aviserade kommer att ske under den här mandatperioden.

Fru talman! Jag minns hur jag som SSU:are i början av 2000-talet imponerades av Gunnar Strömmer när han som tidigare MUF-ordförande grundade Centrum för rättvisa till stöd för enskilda mot överheten – mot staten – för här var jag så enig med honom. Kanske har det att göra med att jag kommer från Småland, med vårt historiska arv, men jag vet att vi är många svenskar i hela landet som förfäras över att staten kan agera så här.

Jag hoppas verkligen att Gunnar Strömmer kan se nödvändigheten att ta sig an detta nu när han själv är justitieminister och en företrädare för staten. Nu ligger bollen hos honom. Jag vill gärna fortsätta att vara enig med honom om att staten inte ska få behandla människor så här!

Anf. 49 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Än en gång tack till Laila Naraghi för möjligheten att få diskutera dessa utomordentligt viktiga frågor i dag! Det tjänar också som en mycket nyttig påminnelse till alla som är beslutsfattare på statlig, regional och kommunal nivå liksom lagstiftare och verksamma i Regeringskansliet att konsekvenserna av det vi ägnar oss åt ytterst bärs av enskilda människor och ofta också av människor i väldigt utsatta situationer.

För att anlägga ett rättshistoriskt perspektiv på de här frågorna är jag väldigt glad att vi nu befinner oss i en samtid där väldigt många också ser att enskilda människor har rättigheter som ytterst måste kunna utkrävas mot staten i domstol, även om det är klart att vi allra helst inte vill att det ska behöva gå så långt. Vi vill ju skapa en ordning som är så pass robust och som säkerställer fri- och rättighetsskyddet för de allra mest utsatta i relation till det allmänna att så få övertramp som möjligt ska behöva ske. För den händelse det sker ska det förstås finnas tillsyn och system som upptäcker detta och ställer ansvariga personer och aktörer till svars för det och ser till att den enskilda personen får den upprättelse som han eller hon förtjänar.

Därför tycker jag att det känns väldigt bra att det finns ett gediget underlag och väldigt genomarbetade remissynpunkter på de förslagen. Det pågår också ett arbete i Justitiedepartementet med avsikten att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som kan göra det här systemet mer robust så att det i ännu högre grad än i dag ställer sig på de utsattas sida och säkerställer ett fullgott, praktiskt och effektivt rättighetsskydd för var och en som blir föremål för den här typen av åtgärder.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2024/25:106 om arbetet mot otillåten påverkan

Anf. 50 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Sanna Backeskog har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att förhindra otillåten och otillbörlig påverkan på politiker från den gängkriminella miljön, då det ytterst kan påverka vår demokrati.

Jag vill börja med att slå fast att uppgiften att trycka tillbaka den organiserade brottsligheten förstås är en av regeringens allra viktigaste. I början av det här året beslutade regeringen också om Sveriges allra första nationella strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67). Ett av de fem huvudmål som slås fast i den strategin är just att otillåten påverkan inte ska få fäste i det svenska samhället. Strategin handlar både om att värna integriteten i det offentliga beslutsfattandet och om att förebygga så kallade hot från insidan i form av insiders och infiltratörer.

Under året har regeringen också beslutat om en ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan. Handlingsplanen är en viktig grund för att stärka den offentliga förvaltningens förmåga att stå upp mot korruption, infiltration och otillåten påverkan.

För att ytterligare utveckla det förebyggande arbetet mot otillåten påverkan behövs det mer och fördjupade kunskaper och mer stöd att luta sig mot för olika aktörer. Därför fick Brottsförebyggande rådet, Brå, förra året regeringens uppdrag att studera systemhotande aktörer och grupperingar som utövar otillåten påverkan mot förtroendevalda, politiska partier och beslutande församlingar (Ju2023/00880).

Brå ska särskilt fokusera på otillåten påverkan från aktörer och grupperingar inom den organiserade brottsligheten och i kriminella nätverk. Tillsammans med Statskontoret har Brå också fått i uppdrag att ta fram och sprida stödmaterial som kan användas för att förebygga och hantera otillåten påverkan i myndigheter under regeringen, kommuner och regioner (Fi2024/01456).

Vidare föreslås i departementspromemorian *Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner* (Ds 2024:10) att en skyldighet i kommunallagen införs för kommuner och regioner att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld för vissa förtroendevalda. Förslaget syftar till att stärka skyddet, samtidigt som det bedöms stärka den lokala demokratin och ha en brottsförebyggande effekt.

Korruption i alla dess former utgör ett allvarligt hot mot vår liberala demokrati. Det gäller särskilt otillbörlig påverkan som riktas mot politiker och mot våra demokratiska institutioner. Med dessa åtgärder flyttar vi fram positionerna för att värna de grundläggande demokratiska principer som utgör kärnan i vårt fria och öppna samhälle.

Anf. 51 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för att han har kommit hit för att diskutera dessa viktiga frågor med mig.

Jag har ställt interpellationen till justitieministern därför att jag vill diskutera allvaret rörande det faktum att regeringsunderlagets största och mest inflytelserika parti har en partiledare vars umgänge består av ledande individer ur den gängkriminella miljön.

Säkerheten kring våra politiker är extremt viktig, och detta är ytterst en fråga om demokrati. När det framkommer att en gängtopp har närvarat vid ett bröllop där flera högt uppsatta politiker varit närvarande, bland annat vice statsministern, väcker det allvarliga frågor. Sedan det här uppdagades har jag fått många frågor från vänner och bekanta hemma. Det finns en oro över hur samröre med gängtoppar riskerar att påverka politiska beslut.

Redan inför valet 2022 avslöjade Expressen och Acta Publica att kandidater till riksdagen samt kommun- och regionfullmäktige hade doku- menterade kopplingar till den kriminella mc-miljön: Om man rör sig i en miljö där hot och våld förekommer, och där utpressning, mord och narko- tikahandel har förekommit, utsätter man sig för en enorm risk som makt- havare att bli påverkad och att försätta sig i en sårbar situation. Detta sa Amir Rostami, docent och lektor i kriminologi, om granskningen.

Fru talman! Justitieministern nämnde i sitt anförande departementspro- memorian *Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner*. Förslagen berör just våra kommuner och regioner. Jag efterlyser en tydligare intern kontroll i regeringens sam- ordningskansli, där alla Tidöpartier huserar tillsammans.

Fru talman! Jag har såklart förståelse och respekt för att man inte kan eller ska beskriva Säkerhetspolisens arbete i detalj, men det är ändå många som vill ha mer konkreta svar på hur justitieministern agerar som chef på Justitiedepartementet och som regeringens företrädare gällande säkerheten på regeringens samordningskansli för att minimera risken för otillåten påverkan. Jag hoppas att vi här tillsammans i dag kan bringa lite mer klarhet i det hela, och jag vill ställa följande två följdfrågor.

Vilka åtgärder kommer att vidtas för att säkerställa att nämnda partiledares umgänge inte utsätter denne eller medarbetare på Regeringskansliet för risk för utpressning och påverkansförsök från den gängkriminella miljön? Hur ser justitieministern på risken att den här partiledarens umgänge försvagar regeringens förmåga att uppträda trovärdigt inför medborgarna i fråga om säkerhet och arbetet mot organiserad brottslighet?

Anf. 52 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag tackar Sanna Backeskog, som har initierat denna viktiga och principiellt nödvändiga debatt om otillåten påverkan och hur politiken ska skyddas från de organiserade kriminella nätverken och deras försök att påverka politiska beslut.

Det är inte första gången som justitieministern och jag möts i kammaren för att prata om hur precis ett parti har stora problem med kopplingar till diverse kriminella grupperingar och systemhotande grupperingar. Vi har haft debatter om att hetsande har förekommit från kammaren i form av hur ledande företrädare för regeringsunderlagets största parti har uttryckt sig, riktat udden mot minoritetsgrupper eller uppmuntrat till verksamhet som handlar om att bränna koraner eller hetsa till stora demonstrationer. Det har också uppmärksammats utanför kammaren i rapporter i medierna inför och efter valet hur just Sverigedemokraterna fortfarande har problem med nazistkopplingar hos aktiva företrädare. 214 företrädare stod på listorna inför det allmänna valet för två år sedan, och vi firar halvtid den här mandatperioden. Ändå tycks vi återkomma till den frågan. Inte nog med det har det efter valdagen avslöjats gång efter annan att sverigedemokrater har kopplingar till nazistisk och extremistisk miljö.

I våras avslöjade TV4 en trollfabrik orkestrerad från Sverigedemokraternas kommunikationsavdelning. När vi trodde att den skandalen hade först briserat och sedan dött ut uppdagades det att partiledaren för regeringsunderlagets största parti, Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson, bjudit in en aktiv mc-topp till sitt bröllop. Det är klart att det för oss som står utanför Regeringskansliet väcker frågor. Har man gjort allt man har kunnat i förberedelserna för att tillträda regeringsmakten? Har man ställt alla de viktiga kontrollfrågorna? Har man gjort alla säkerhetskontroller? Är vi säkra på att det inte bara är armlängds avstånd till grupperingarna utan även en stängd dörr? Påverkas svensk politik av den grova organiserade brottsligheten?

Regeringen menar själv i sitt arbete att just den grova organiserade brottsligheten är systemhotande, och man har lagt om kriminalpolitiken enligt egen utsago för att komma åt problemen. Men om man samlar ser på bilden är jag benägen att hålla med Expressens ledare som säger att gängledaren på bröllopet bara är toppen på sopberget.

Vi är många som oroas över gängkopplingarna. Jag har också noterat att justitieministern har diskuterat med Eskilstunas Jimmy Jansson den

otillåtna påverkan på kommunala företrädare och vad regeringen vill göra för att hjälpa kommuner där företrädare tar tydligt ansvar, inte bjuder in företrädare för gängmiljöer till bröllop utan tvärtom sätter stopp för kriminaliteten, ställer sig i främsta ledet för att sätta stopp för verksamheten. Då får man utstå hot och hat både mot sig själv och mot sina barn.

Kan justitieministern garantera att allt är gjort? Har justitieministern ställt frågan till Jimmie Åkesson om man har vidtagit åtgärder efter bröllopet?

Anf. 53 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för att han är här i dag och tar debatten med oss.

Jag kan förstå att om man sitter som regeringsföreträdare och det kommer en parad av oppositionspolitiker och vill diskutera frågan att man tänker att det här är ett politiskt spel. Jag tror att vi måste se mycket allvarligt på frågan.

Justitieministern vet att vi tidigare har diskuterat den allvarliga högerextremismen som också finns i Sverige, hur den har attackerat till exempel förstamajdemonstrationer. Vi är överens om att det finns en systemhotande brottslighet i Sverige som äter sig in i alla delar av vårt samhälle. Inte minst har både vår tidigare regering och den här regeringen satt högst upp på dagordningen vad som måste tas itu med i det här landet.

Samtidigt går det inte att blunda för att ert största samarbetsparti, och Sveriges näst största parti, har en partiledare som till bröllopsgäst bjuder in presidenten för ett kriminellt mc-gäng.

Inför valet 2022, precis som Mattias Vepsä sa, hade Acta Publica gjort en stor kartläggning, *Ur mylla brun*, över de senaste fem årens val och andelen högerextrema kandidater på riksdagslistorna. Man har granskat totalt 1 100 kandidater i de fem valen. 80 procent av dem hörde hemma i Sverigedemokraterna. Inför förra valet i fråga om kopplingar till rasistiska eller nazistiska organisationer på riksdagslistorna visade det sig att av 289 personer var 219 sverigedemokratiska kandidater.

Man hade också tittat specifikt på mc-organisationer. Av 64 kandidater som man kunde se hade kopplingar till mc-gäng hörde 38 hemma i Sverigedemokraterna. Många av dem har också stått kvar på Sverigedemokraternas listor efter valet. Ett exempel är en vicepresident i en Hells Angels-lojal klubb som nu sitter som ledamot i miljönämnden i Mölndal. För den delen var en gruppleddare för Sverigedemokraterna i kommunfullmäktige i Sigtuna tills helt nyligen, då Expressen började ställa frågor efter bröllops-skandalen, med i en sluten Facebookgrupp till stöd för Hells Angels i Uppsala.

Frågan är allvarlig på riktigt, Gunnar Strömmer. Vi pratar om regeringens största samarbetsparti. Jag vet hur regeringsarbetet fungerar. Jag vet att de har tjänstemän på samordningskansliet i Regeringskansliet. Och jag vet att man som partiledare får väldigt mycket information.

Vilka är dina tankar som justitieminister om att det ser ut så här samtidigt som ni vill ge sken av att ni gör allt i kampen mot gängkriminaliteten?

Anf. 54 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack för möjligheten att diskutera de här väldigt viktiga frågorna i dag!

Det råder ingen som helst tvekan om att den här regeringen kom till därför att väljarna underkände åtta år av socialdemokratiskt styre, inte minst vad gäller oförmågan att hantera den organiserade brottsligheten här i landet. Jag vet inte hur många gånger de dödliga skjutningarna har dubbplats eller tredubblats under en tioårsperiod. Det är ett faktum. Den kriminella ekonomin har fått växa till en omsättning på 100 eller 150 miljarder kronor. Rekryteringen av barn och unga träffar nu inte bara minderåriga utan är långt under 15-årsgränsen.

Vi har under många år sett exempel på hur kriminella klaner, i exempelvis Göteborg, utövar påtryckningar på socialtjänsten och hur kriminella nätverk i Södertälje tar sig in i stadsbyggnadskontor och politiska partier och tar över andra så kallade utförartjänster i den privata sektorn som ägnar sig åt att leverera till de kriminella nätverken. Det är klart att allt detta gör att vi med rätta beskriver den här brottsligheten som systemhotande.

Det var socialdemokratins oförmåga att ta det systemhotet på tillräckligt stort allvar och att göra tillräckligt för att slå mot våldet, strypa den kriminella ekonomin och stoppa rekryteringen av barn och unga som gjorde att det blev ett regeringsskifte.

Sedan oktober 2022 har vi i alla dessa avseenden gjort allt som går att göra under två års tid för att just slå mot våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga. En av de allra mest angelägna frågorna när det gäller systemhotet är just problematiken med otillbörlig påverkan, påtryckningar av annat slag, hot mot enskilda tjänstemän, politiker och annat. Det är också därför vi riktar så mycket resurser till den frågan.

Det råder ingen som helst tvekan om att de exempel som tagits upp här när det gäller Sverigedemokraterna är djupt bekymmersamma. För den som har ett intresse av att lyssna på debatten med ett rättvisande öra råder det inte heller någon som helst tvekan om vad Moderaterna, jag själv, statsministern eller andra företrädare för regeringen har sagt om den saken.

Men för den som verkligen och på allvar vill ta itu med den här problematiken kan det nog vara klokt att ändå ha ett bredare perspektiv. Jag kommer ihåg att 22 av de granskade kandidaterna i publiceringen i Acta Publica stod på Socialdemokraternas listor. Den här hösten har vi också fått rapportering om att den socialdemokratiska lotteriverksamheten uppenbarligen haft ett nära samspel med olika gängkriminella aktörer. Haveriet i Botkyrka kommun med kriminell infiltration av fritidsgårdsverksamheten som ledde till en partisprängning av Socialdemokraterna lokalt hör också till bilden.

Jag är väldigt glad att Mattias Vepsä tog upp rapporteringen i förra veckan som tog sin utgångspunkt i det moderata kommunalrådet i Sigtuna. Han tog för övrigt över efter ett korrupt haveri med socialdemokratiskt styre som klappade ihop. Han har haft kampen mot korruptionen och den organiserade brottsligheten som sin högsta prioritet och har fått betala ett utomordentligt högt pris för det.

Den bakgrunden vittnar också Jimmy Jansson, socialdemokrat i Eskilstuna, om. Även Boel Godner, socialdemokrat i Södertälje, och många andra har vittnat om att det finns stora brister i vårt sätt att skydda utsatta politiker.

Därför är jag så glad att vi nu i ett snabbt spår har tagit fram lagstiftning ägnad åt att klargöra ansvarsförhållanden och för att bygga ett robust

skydd runt inte minst våra lokala företrädare runt om i landet som står upp mot den organiserade brottsligheten.

Återigen: Jag är mycket glad över att få möjlighet att diskutera de här frågorna i dag. För den som verkligen är intresserad av sakfrågan och vill göra något åt problematiken hör de exempel som har lyfts fram i talarstolen här i dag utan tvekan till bilden. Men bilden är oerhört mycket bredare, och det är den som vi med gemensamma krafter måste attackera om vi på allvar ska kunna värna integriteten för vår demokratiska rättsstat.

Anf. 55 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Jag noterar att justitieministern väljer att inte svara på de två frågor som jag ställde angående den specifika händelse som den här interpellationsdebatten handlar om. Jag ser verkligen fram emot fler diskussioner och samtal, breda eller smala, om organiserad brottslighet.

Fru talman! Låt mig citera Polisförbundets ordförande Katharina von Sydow i Dagens Nyheter den 9 oktober. Hon kommenterar att det i Sverigedemokraternas partiledares umgängeskrets finns kriminella, vilket avslöjades i samband med bröllopet i september. Hon säger att de gängkriminella "vill komma in i de sammanhang där man får tillgång till personer som både har makt och förmåga att fatta olika typer av beslut".

Katharina von Sydow menar att toppolitiker måste vara medvetna om den systemhotande brottslighetens arbetsmetoder och om riskerna för infiltration och påverkansförsök. "Vi måste förstå hur allvarligt det är, att det är en metodik och arbetssätt man använder sig av. Alla som har en position i samhället behöver uppmärksamma vilka man har i sitt nätverk."

Jag föreställer mig att det kan förekomma hot och utpressning i syfte att påverka lagstiftning. Det vore naivt att tro någonting annat.

Fru talman! Det här är bakgrunden till mina frågor till justitieministern i dag, med anledning av att regeringsunderlagets största och mest inflytelserika parti har en partiledare vars umgänge består av ledande individer i den gängkriminella miljön. Kriminella vill komma in i de sammanhang där man får tillgång till personer som har både makt och förmåga att fatta politiska beslut.

Den breda organiserade gängkriminaliteten tar sig in i alla delar av samhället och påverkar många svenskar i deras vardag. De kriminella nätverken är systemhotande. Men nu verkar det som att de också är regeringshotande, som att de finns i regeringens samordningskansli. Risken att de lyckas påverka såväl staten som regionen och kommunen och ytterst demokratin är stor och allvarlig, utifrån vad vi nyligen fått reda på men också utifrån andra händelser tidigare.

Flera har understrukt att mc-klubbarna har en tydlig politisk agenda med tydliga strategier för att få inflytande och påverka lagstiftning. Det är det de är ute efter. Det är där vi är nu. Läget är mycket allvarligt.

Fru talman! Den organiserade brottsligheten har fått en nära kontakt med folkvalda som styr Sverige. Man har varit i samma sammanhang som flera folkvalda, däribland vice statsministern. Allvaret och faran i detta specifika fall kan inte nog understrykas.

Vilken insyn i statens angelägenheter riskerar att komma gängkriminella till del? Påverkas lagstiftning för att passa gängens målsättningar? Det vet vi inte. Men vi är oroliga.

Jag förstår att justitieministern instämmer i fråga om faran i detta, men jag och flera med mig hade verkligen önskat tydligare besked om denna specifika fråga: otillåten påverkan kopplad till Sverigedemokraterna.

Finns det något ytterligare som justitieministern vill lyfta upp som han och Ulf Kristersson avser att agera mot för att säkerställa demokratin och att de regerande Tidöpartierna ska vara fria från otillåten påverkan från kriminella gäng?

Anf. 56 MATTIAS VEPSÅ (S):

Fru talman! Varje gång jag hör en företrädare för regeringen eller Moderaterna säga här i kammaren att de gör allt som går att göra blir jag nästan uppgiven, även om det är helt fel ord. Jag vill verkligen bryta den utveckling vi har. Jag tycker att det finns mer att göra om vi ska kunna bekämpa den organiserade kriminaliteten, få ordning och reda och få ökad trygghet. Jag vill att människor i hela vårt land ska känna trygghet, uppleva att gatorna är säkra och veta att den kriminella ekonomin slås tillbaka.

Jag vet att bilden av att det går att göra mer även delas av moderata företrädare, exempelvis i Södertälje. Där har de sagt att man skulle kunna ta sig an lagen om valfrihet. Man skulle också kunna reglera vinster i välfärden, göra något åt bakgrundskontroller eller låta bli att sätta välfärden på svältkur så att de socialsekreterare som Gunnar Strömmer nämner har ett arbete att gå till. De behövs ju för att bryta rekryteringen till gängen. Vi kan inte ha en välfärdssektor satt på svältkur.

Detta har vi debatterat tidigare. Är det detta regeringen menar med att man gör allt man kan, det vill säga sparar på välfärden? För någon vecka sedan nämnde du också i en debatt att det är eleverna från den socialdemokratiska skolan som begår dessa hemska brott i dag. Då undrar jag hur sjutton man kan sätta svensk skola på svältkur och varför socialtjänsten inte har tillräckligt med resurser.

Fru talman! Jag tror att det går att göra mycket mer, och jag har nämnt några saker: satsa på välfärden, stärka myndigheternas brottsförebyggande insatser och stärka rättskedjan. Men det som är absolut enklast i fråga om det som denna debatt handlar om för att se till att vi här i salen ska kunna veta att vi kan lita på varandra är att lyfta på luren till Jimmie Åkesson och fråga: Har du och Sverigedemokraterna vidtagit alla åtgärder ni kan för att förhindra kriminellas otillåtna påverkan på politiker?

Anf. 57 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag noterar att justitieministern över huvud taget inte svarar på de frågor som Sanna Backeskog har ställt. Det är allvarliga frågor. Det borde minst sagt ligga i både regeringens och justitieministerns intresse att säkerställa att det inte förekommer någon form av infiltration från gängkriminella som kan nå ända in i Regeringskansliet.

Vi talar här om att Sverigedemokraternas partiledare har umgåtts med presidenten för ett kriminellt mc-gäng. Han har inte bara bjudit in honom till sitt bröllop utan också haft honom som gäst på kräftskivor och glitterfester. Umgänget har uppenbarligen pågått sedan 2016. Det har också konstaterats att flera i den sverigedemokratiska partitoppen har kopplingar till samma gäng och samma miljöer. Ja, gängkriminaliteten har ätit sig in.

Justitieministern står här och pratar om lotterier och prenumerationer till äldre personer. Det som har uppdagats är väl ingenting som vi är

stolta över, men det går inte att jämföra med att en partiledare för ett svenskt riksdagsparti umgås med en president för ett mc-gäng.

Gunnar Strömmer! Det här duger inte. Det duger inte om du samtidigt som du säger att ni prioriterar kampen mot gängkriminaliteten inte tydligt och klart kan svara på de frågor som Sanna Backeskog ställer till dig. De kommer från vanliga väljare i hennes valkrets som undrar vad sjutton det är som pågår.

Anf. 58 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag vill bara upprepa att det är utomordentligt viktigt att vi talar om frågor som rör otillbörlig påverkan, korruption och hot och hat mot politiska företrädare, politiska partier, rättsstatens olika aktörer och tjänstemän på kommunal, regional och statlig nivå.

Regeringen har ett strategiskt arbete på området med botten i vår nya nationella strategi mot den organiserade brottsligheten. Vi inför lagstiftning som ska skydda politiska företrädare lokalt. Vi har tagit fram en handlingsplan ägnad att motverka korruption på alla nivåer i den statliga förvaltningen, inklusive den statliga nivån. Vi har gett våra viktiga myndigheter i uppdrag att arbeta med integriteten och säkerheten när det gäller både beslutsprocesser, skyddet för medarbetare och annat. Vi har en utomordentligt nära och god dialog med företrädare på kommunal och regional nivå om den verklighet som finns där och hur den bäst ska bemötas.

Jag har inget stort behov av att jämföra värdet av olika insatser. Jag kan möjligtvis tänka mig att en och annan äldre person som har blivit lurad i en lotteriverksamhet med tydliga kopplingar till gängkriminalitet kan tycka att det i varje fall låter sig jämföras eller diskuteras i samma sammanhang som bröllopgästen i det aktuella fallet. För egen del kan jag bara konstatera att det är utomordentligt olämpligt att ledande politiker har sådant umgänge, och jag vågar påstå att de allra flesta som har haft anledning att kommentera frågan också har understrukt det.

Vi kommer mycket metodiskt att arbeta vidare på området. Jag vill gärna ta fasta på den senaste veckans väldigt viktiga debatt som handlat om skyddet för lokala företrädare. Det är inte tillnärmelsevis lika robust som det som kan erbjudas politiker på nationell nivå, i alla fall inte när det gäller den personliga säkerheten. Därför är jag väldigt glad över att vi i nära samspel med landets kommuner och regioner nu äntligen får en lagstiftning på plats som tydliggör att kommuner har samma ansvar att skydda sina lokala företrädare, förtroendevalda, som de har när det gäller deras anställda tjänstemän. Det tror jag kommer att vara en utomordentligt stor vinst för integriteten, för vår demokrati och för skyddet och tryggheten för våra beslutsfattare.

Anf. 59 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Låt mig tydliggöra och tydligt understryka att bakgrunden till min interpellation inte handlar om vare sig fingerpekande eller politiska poängar. Skulle jag i dag ha intentionen att synliggöra de största skillnaderna mellan justitieministerns parti och mitt eget parti i syfte att bilda opinion skulle jag kanske snarare välja att diskutera fördelningspolitik med finansministern och prata om de lavinartat ökade klassklyftor som vi nu ser i vårt land.

Nej, jag bjöd in till debatt i kammaren för att jag är djupt oroad över Sverigedemokraternas absoluta toppskikts samröre med organiserad brottslighet och för att jag blivit kontaktad av flera personer hemma i mitt län som delar min oro. Att Jimmie Åkesson i medierna har benämnt den specifika personens ledarskap i mc-gäng som ett ”fritidsintresse” gör mig inte mindre orolig.

Däremot finns det flera delar i justitieministerns inledande svar som jag absolut uppskattar. Men jag tvingas nu konstatera att justitieministern inte fullt ut vill erkänna de säkerhetsrisker som faktiskt finns kopplat till att regeringsunderlagets största parti, som dessutom är väldigt inflytelse-rikt, umgås med ledande individer i den gängkriminella miljön. Det speci- fikt är systemhotande och utgör ett hot mot demokratin. Det kan ytterst vara farligt.

Jag bjöd in till den här debatten för att jag tycker att det handlar om att skydda demokratin och upprätthålla allmänhetens förtroende för politiker och för rättssystemet. Vi måste tillsammans vara orubbliga i vårt arbete mot gängkriminaliteten, och det inkluderar att aldrig låta de här individer- na komma nära våra folkvalda.

Tack för debatten!
(Applåder)

Anf. 60 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Sanna Backeskog för möjligheten att diskutera de här frågorna i dag. Jag håller helt och hållet med om att det har och måste ha högsta prioritet att värna integriteten för vår demokrati, vår rätts- stat och våra beslutsprocesser i offentligheten, oavsett om det handlar om myndighetsutövning mot enskilda eller lagstiftningsarbetet här i riksdä- gen.

När vi talar om att den här brottsligheten är systemhotande är det precis det vi menar. Utöver de förödande konsekvenserna av skjutningarna, sprängningarna och bedrägerierna för enskilda brottsoffer blir effekterna för samhället i stort och i förlängningen hoten mot vårt fria och öppna samhälle så stora att det motiverar väldigt långtgående åtgärder med syftet att vända och trycka tillbaka utvecklingen.

Jag har inget som helst problem med att säga att det förstås är olämpligt att ha ett umgänge där det förekommer personer med kopplingar till kri- minella sammanhang, detta oavsett om man är partiledare, riksdagsleda- mot, statsråd eller något annat. Jag känner mig också utomordentligt trygg med att de system som finns i Regeringskansliet när det gäller säkerhets- prövningar och säkerhetsarbete i övrigt är mycket robusta och skulle fånga eventuella risker i de hänseendena.

Jag vet att justitieutskottet ska diskutera dessa frågor tillsammans med företrädare för våra myndigheter. Jag välkomnar den diskussionen. Det är bra att vi diskuterar hur vårt system kan bygga en robusthet mot olika hot mot integriteten i vår demokrati. Jag är säker på att vi får många möjlig- heter att återkomma till detta i ett utbyte även här i kammaren både debatt- vis och kring konkret lagstiftning. Regeringen avser att redan under nästa år återkomma med viktiga förslag ägnade att stärka skyddet för vår demo- krati och vår rättsstat och värna vårt fria och öppna samhälle.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Svar på interpellationer

§ 15 Svar på interpellation 2024/25:104 om avskaffande av EBO

Anf. 61 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig varför jag och regeringen inte avskaffar EBO.

Regeringen gör just det. Vi har nyligen beslutat om en lagrådsremiss med förslag om att asylsökande ska tilldelas en boendeplats hos Migrationsverket där de förväntas bo. De ska som huvudregel endast ha rätt till ekonomiskt bistånd om de bor där. Om de inte meddelar Migrationsverket var de bor kan deras asylansökan komma att betraktas som återkallad. Förslagen innebär dessutom att Migrationsverket får en ny befogenhet att undersöka boende- och förvaringsutrymmen på asylboendena, i syfte att kontrollera att asylsökanden bor där.

Detta är den största förändringen i mottagandet av asylsökande på flera decennier och viktiga steg framåt. Det är dock inte tillräckligt för att hantera de omfattande problem med trångboddhet, utanförskap och utsatthet som systemet med eget boende för asylsökande medför.

Regeringen vill gå längre och gav därför utredningen om ett ordnat initialt mottagande av asylsökande ytterligare uppdrag, för att i största möjliga utsträckning ge myndigheterna de verktyg som behövs för att se till att asylsökande som huvudregel bor på asylboenden och att veta var de befinner sig. Uppdraget redovisades den 15 oktober med förslag om bland annat skyldighet för asylsökande att delta i närvarokontroller på boendet, områdesbegränsning att vistas i det län där boendet ligger och en möjlighet för Migrationsverket att besluta om individuell anmälningsskyldighet. Betänkandet har nu remitterats, och förslagen kommer därefter att analyseras vidare i Regeringskansliet. Genom förslagen i lagrådsremissen och betänkandet avskaffas den nuvarande ordningen med eget boende för asylsökande. Det är en historisk framgång och en förändring som borde ha gjorts långt tidigare.

Anf. 62 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Statsrådet Forssell säger i sitt svar att regeringen avskaffar EBO-lagen. Enligt min mening är det ett ganska vågat uttalande som nog saknar full täckning. De konkreta åtgärder som regeringen hittills har presenterat på området når ju bara halvvägs och avskaffar inte EBO. Låt mig återkomma till detta.

I Södertälje och några andra kommuner runt om i landet har vi med önskad tydlighet fått leva med vad EBO-lagen för med sig i form av trångboddhet, utsatthet, segregation och problem med integrationen.

Men det allra värsta är att EBO-lagstiftningen har drivit fram parallella samhällsstrukturer där utsatta människor utnyttjas och ofta skuldsätts i svarta hyreskaruseller.

Värst drabbas barnen som får svårt att göra läxorna och klara skolgången. De dras inte sällan in i gäng därför att de måste hänga på gårdar och runt husen. Det är en bister verklighet. Jag tror att vi delar den bilden.

Vi socialdemokrater har länge drivit frågan om att avskaffa EBO utan att få tillräckligt parlamentariskt stöd för det. Moderaterna har varit emot förändringar av EBO-lagstiftningen. Faktum är att Moderaterna hyste ett kraftigt motstånd mot att avskaffa EBO-lagen.

Som ledamot från Stockholms län kan jag anta att det har att göra med att en del moderatledda kommuner framför allt i Stockholms län tyckte att det var bekvämt att andra gjorde jobbet och att de slapp ta ansvar. Även om det skedde sent svängde Moderaterna tack och lov 2019. Därför är det med stor förvåning och besvikelse som vi nu tvingas konstatera att SD-regeringen inte orkar hela vägen fram.

Förslaget som nu har varit hos Lagrådet och som vi väntar en proposition på inom kort tar bara ett litet steg på vägen. Regeringen säger själv att det kommer att innebära att ungefär hälften av de asylsökande fortsatt kommer att välja EBO, eget boende. Det har viss effekt, men det går inte hela vägen.

Det krävs helt enkelt mer, och det krävs att regeringen kommer med förslag som på riktigt avskaffar EBO-lagen. Då kan man tänka sig att vi kanske får svar i förslaget om mottagandelagen som presenterades den 15 oktober och som statsrådet hänvisar till i sitt svar. Det får vi kanske, men vi vet inte.

Förslaget här går visserligen längre än det som regeringen nu snart förhoppningsvis kommer till riksdagen med. Men jag menar att det i förslaget till mottagandelag ännu är högst oklart om EBO-lagen verkligen kommer att avskaffas. Dessutom tar det tid. Lagen föreslås få ett ikraftträdande först i oktober 2026. Här är statsrådet och regeringen svaret skyldig.

Vi socialdemokrater har varit väldigt tydliga inför den fortsatta behandlingen av förslagen som finns i mottagandelagen om hur asylsökande-processen ska gå till. Vi menar att en ny kommande mottagandelag tydligt ska uttala att möjligheten att välja eget boende stängs med mycket små undantag.

Mina frågor till statsrådet här i dag blir därför: Kan statsrådet lova att en ny kommande mottagandelag garanterar att EBO-lagen avskaffas på riktigt? Kan statsrådet också ge en bedömning av hur den nya mottagandelagen kommer att påverka valet av eget boende? Blir det med 40, 30 eller 20 procent?
(Applåder)

Anf. 63 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! De begränsningar som nu föreslås i lagrådsremissen *En ny ordning för asylsökandes boende* och betänkandet *Mottagandelagen* är de mest restriktiva begränsningarna för asylsökande någonsin i Sveriges moderna historia.

Det handlar både om att asylsökande ska leva på ett asylboende för att få någon ekonomisk ersättning och om att de ska begränsas att vistas inom ett geografiskt område.

Det kommer också att innebära att man genomför närvarokontroller på asylboendena för att se till att de asylsökande håller sig i asylboendena.

Det finns undantag från denna regel. Bland annat ska man som asylsökande kunna bo hos sina närmaste släktingar om man har sådana i Sverige.

Här finns det flera internationella traktat som hindrar Sverige från att splittra familjer. Därmed måste det finnas undantag från att alla asylsökande ska bo på asylboenden.

Men är det så att Socialdemokraterna vill att vi ska frånträda Europakonventionen eller flyktingkonventionen får de ju säga till. För det är bland annat det som krävs för att vi ska kunna placera alla asylsökande i asylboenden.

Ett av de förslag som presenteras i betänkandet *Mottagandelagen* är att asylsökande ska kunna arbeta i Sverige först efter sex månader. De som kommer till Sverige som asylsökande kommer att behöva sin dagersättning, vilket blir deras enda lagliga inkomst.

I praktiken kommer de här förslagen att innebära att många av de asylsökande inte kommer att kunna arbeta och att de därmed kommer att behöva bo på ett asylboende för att överhuvudtaget ha en laglig inkomst.

Det innebär att nästan alla asylsökande kommer att vara tvungna att leva på ett asylboende. De som väljer att leva i ett eget boende kommer att ha en inkomst som förmodligen är illegal, eftersom de inte har tillstånd att arbeta i Sverige. De kommer inte heller att få en ersättning eftersom de inte bor på asylboenden.

Sedan har vi aldrig haft en ordning i Sverige i modern tid där man har förbjudit asylsökande från att skaffa en egen bostad.

EBO-lagen innebär inte att man tillåter asylsökande att skaffa eget boende, utan den innebär att de får bistånd när de skaffar eget boende. Det enda sättet att fysiskt hindra asylsökande från att skaffa eget boende är att frihetsberöva dem. Om man helt och hållet vill förbjuda asylsökande att skaffa eget boende får man placera dem i ett visst område och sedan ha vakter så att de inte kommer utanför det området. Man får helt enkelt fängsla asylsökande så att de tvingas leva på Migrationsverkets asylboenden.

Är det vad Socialdemokraterna vill får de gärna föreslå det. Men återigen: Då får man bland annat först se till att Sverige frånträder Europakonventionen, eftersom man enligt denna konvention inte får frihetsberöva asylsökande hur som helst. Även EU-rätten förhindrar medlemsstaterna att fängsla asylsökande bara för att hindra dem från att skaffa eget boende.

Frågan är alltså vad Socialdemokraterna egentligen föreslår och vilka internationella konventioner och organisationer man är beredd att lämna för att genomföra dessa förslag.

Anf. 64 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag blir förvirrad när en sverigedemokrat står här och försvarar EBO-lagstiftningen och säger att vi måste fortsätta ha EBO. Det hör inte till vanligheterna att vi behöver förklara för sverigedemokrater att man visst kan avskaffa EBO-lagstiftningen. Vi hade faktiskt ett tillstånd tidigare i

det här landet då vi inte hade någon EBO-lagstiftning. Det är inte heller så att en massa andra länder rakt av har EBO-lagstiftningar.

Jag ska dock inte fastna i min förvåning över Sverigedemokraterna. Jag vill egentligen bara fråga statsrådet vilka andra saker som anses avskaffade när man har tagit bort 50 procent. Ungdomsbrottsligheten har ju sjunkit med 50 procent sedan 2000. Anser då statsrådet att ungdomsbrottsligheten är avskaffad i Sverige? Eller om man vaccinerar en befolkning och 50 procent inte har fått vaccinet, är då sjukdomen i fråga avskaffad? Det blir ett väldigt konstigt förhållningssätt.

Jag kan köpa att man argumenterar så om det är nere på någon enstaka procent. Det är klart att vi måste ha ventiler. Vi har ju människor med funktionsvariationer och liknande. Det är fullt rimligt att vi inte tvingar dem att bo på ett mottagningscenter. De kanske behöver bo någon annanstans. Någon form av ventil köper jag absolut. Men när anser statsrådet att begreppet ”avskaffat” inte längre gäller?

I de prognoser som Migrationsverket har tagit fram för EBO är 50 procent kvar i EBO även 2027. Det blir konstigt. Jag tror att även statsrådet förstår den pedagogiska svårigheten att förklara varför Migrationsverket självt säger att 50 procent kommer att bo kvar i eget boende.

Det pratas mycket om incitament och liknande i högerns politik. Man brukar argumentera att det är en pullfaktor om exempelvis dagersättningen är för hög. Men om den är 71 kronor för dem som kommer ensamma, skulle det motivera någon att inte gå ut och jobba svart? Konsekvensen av att ha en väldigt låg dagersättning för att bo på mottagningscentret under processen blir ju att man kommer att söka sig någon annanstans.

Logiken borde då vara att man kraftfullt höjer dagersättningen för dem som bor på boendet så att det blir attraktivt. Nu är dock dagersättningen så låg att ingen klarar sig på den. Då blir det rimliga att man väljer alternativet att inte ha någon inkomst, och så hamnar man i den svarta ekonomin. Risken är alltså att man förstärker det fenomenet och att människor tänker: Herregud, ska jag bo där? Nej, jag väljer att jobba svart i stället.

Här står nu dessutom en sverigedemokrat och argumenterar för att man ska bo hos sina släktingar. Det är alltså inte ens familjeåterförening och anhöriginvandring vi pratar om, där vi nu är nere på minimum, utan här pratar vi släkten. Det är ju klanen. Det blir förstås alldeles utmärkt!

Vi sätter in åtgärder för granskning av boenden, att man ska kunna gå in på rummen och så vidare. Det tycker jag är bra. Men hur är granskningen av lägenheterna där de här människorna bor? Ska vi förstärka även den möjligheten, eftersom människor kommer att tryckas ut i den svarta ekonomin?

Jag låter ändå statsrådet landa i att svara på frågan: När anser statsrådet att någonting är avskaffat? Är det vid 50 procent? Är det vid 40 procent? Kan man kanske ha 60 procent i något fall?

Anf. 65 EVA LINDH (S):

Fru talman! Vi pratar om EBO, och kanske någon som tittar inte riktigt förstår. Så bara helt kort: Lagen om eget boende innebär att asylsökande har rätt att bosätta sig var de vill i Sverige. Det är inte så konstigt att många vill det. Det finns förklarliga skäl att söka sig till ett visst område i varje individuellt fall. Man vill bo nära landsmän, nära någon bekant, nära någon större stad eller så.

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

Vad detta har lett till är dock en skenande segregation. Vissa områden i städer, och även vissa hela städer, har tagit emot oproportionerligt många flyktingar. Det gör det enormt svårt för de städerna. Det gör det också enormt svårt för de människorna att komma in i Sverige och få den integration som jag ändå tror och hoppas att vi alla står bakom och verkligen vill skapa.

Mer segregation har alltså skapats, och mindre integration.

De av oss som har besökt människor som lever i denna situation har också sett vilken fruktansvärd trångboddhet detta leder till. Det är lite chockerade att vara där och se hur det till exempel kan vara fullt av madrasser i en lägenhet och inte finnas plats, precis som min kollega Ingela Nylund Watz var inne på, där man kan vara hemma, läsa sina läxor och allting sådant.

För oss socialdemokrater är detta en otroligt viktig fråga. EBO-lagstiftningen måste avskaffas. Det handlar om att ge bättre förutsättningar för integration och ett hållbart mottagande, det som vi eftersträvar och vill ha.

Det fanns ändå vissa förväntningar på att regeringen skulle gå vidare med det arbete som den S-ledda regeringen startade med att avskaffa EBO-lagen. Jag hade förhoppningar om att man skulle nå dit. Det förslag som nu eventuellt blir verklighet, om man inte gör förändringar, är ett slag i luften. Det är flera som konstaterar att det kanske halverar antalet. Ledamoten Ali Pour säger här också att man konstaterat att EBO-lagstiftningen inte kommer att avskaffas, tvärt emot vad statsrådet sa i sitt svar.

Frågan kvarstår alltså: Kommer statsrådet Johan Forssell att aktivt agera för och medverka till att avskaffa EBO-lagstiftningen?

Anf. 66 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vill även tacka Nima Gholam Ali Pour, som precis redogjort för att regeringen faktiskt inte avskaffar EBO-lagstiftningen.

Precis som mina kollegor här i kammaren har uttryckt har möjligheten för asylsökande att välja eget boende avsevärt försvårat kommunernas planeringsförutsättningar vad gäller just integration, skola, arbetsmarknad och bostadspolitiska insatser för att motverka segregation. Av de nyanlända som valde EBO 2021 flyttade flest till någon av kommunerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Botkyrka, Uppsala, Huddinge, Borås, Södertälje, Haninge, Örebro eller Järfälla. Sammanlagt bodde nästan hälften av alla asylsökande som valde EBO i någon av dessa 11 kommuner – av landets totalt 290 kommuner.

Samtliga kommuner utom Huddinge har i dag flera områden med socioekonomiska utmaningar. I Botkyrka kommun här i Stockholm bodde år 2020 hälften av alla kommuninvånare i områden med socioekonomiska utmaningar. I Göteborg, Malmö, Huddinge, Borås och Södertälje var det cirka 20–30 procent av invånarna. En övervägande del av alla asylsökande som väljer EBO under asyltiden blir alltså kvar i samma område efter att ha beviljats uppehållstillstånd. Det i sig cementerar framväxten av låginkomsttagarområden i vårt land.

Det här bör jämföras med den norska bosättningspolitiken för nyanlända, som innebär att man efter en utbildnings- och arbetsmarknadskartläggning, inte bara med mottagningscenter, erbjuder människorna en individualiserad kommunplacering som de inte kan vare sig avvisa eller överklaga.

Det innebär att de inte heller kan flytta under etableringstiden. Det här gör att språkproduktion, arbetsmarknadsetablering och utbildningsförutsättningar för barnen främjas.

Det som regeringen nu föreslår är inte ens i närheten av det Norge gör, det vill säga att man faktiskt planerar bosättningsförutsättningarna så att inte kommunerna med störst och tyngst ansvar för nyanlända behöver fortsätta ta det ansvaret. Det är alldeles uppenbart att i de här kommunerna och de här områdena har man sett en demografisk förändring av trångboddhet och liknande, men det har inte övriga kommuner gjort.

Huvudregeln i Norge är alltså att nyanlända inte väljer var de ska bo, vilket tydligt främjat alla de här insatserna. Kommuner avlastas, och socioekonomiskt svaga områden avlastas också, för att staten garanterar spridning över hela landet.

Nu när regeringen har infört en mycket stramare migrationspolitik med stöd av oss socialdemokrater finns alltså alla förutsättningar att fullt ut utveckla EBO, införa de här mottagningscentren och förhandla med kommuner om en integrationsfrämjande kommunplacering som jag menar borde innebära att de kommuner som tagit störst EBO-ansvar ska få undantag. Men i stället fortsätter den här regeringen hålla på med små insatser som inte har någon större inverkan.

Att avskaffa EBO handlar alltså inte bara om införandet av mottagningscenter. Här når regeringen inte ens med sina egna underlag 50 procent av de nyanlända. Jag menar att man också måste utveckla en politik som handlar om dem som blivit beviljade asyl i vårt land. Var ska de hamna, och vad tänker regeringen där? Där finns det uppenbarligen ingen plan. Det kommer i förlängningen att innebära att de som till slut får stanna i Sverige kommer att vända sig till sina värdfamiljer i de socioekonomiskt utsatta områdena och därmed driva på utvecklingen av segregation.

Min fråga, liksom mina partikamraters, är om det här är den politik som ska öka spridningen av nyanlända i vårt land och på allvar avskaffa EBO. I underlaget som regeringen själv tagit fram finns det faktiskt inga sådana indikationer.

Anf. 67 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack till interpellanten och meddebattörerna, särskilt till alla engagerade socialdemokrater som deltar i debatten! Synd bara att deras eget parti var så oengagerat i de här frågorna under åtta år vid regeringsmakten. Låt mig alldeles strax återkomma till den lilla detaljen i sammanhanget.

Jag vill också göra en liten sakupplysning. Det refereras här till att det skulle finnas en särskild EBO-lagstiftning. Det är inte riktigt korrekt. Jag vet inte om interpellanten har bemödat sig med att titta på saken, men det är inte riktigt så det ser ut. Det är en annan typ av lagstiftning. Det viktiga är kanske inte vad det heter i teknisk mening, men möjligen är det bra att man i alla fall sätter sig in i själva sakförhållandena.

Jag är väldigt glad över att vi nu gör den största förändringen i mottagandet av asylsökande sedan 1994. Det är verkligen en historisk förändring som nu genomförs. Det finns många skäl till det: segregation, trångboddhet och utsatthet. Inte minst skulle jag vilja lyfta fram att vi har sett att väldigt många barn som kommit till Sverige inte har fått den start i livet som de borde få. Det är kopplat till exempelvis utsatthet.

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

Nu förändrar vi det här. Det är en moderatledd regering som gör det. Vi gör det som en del i vårt paradigmskifte i migrationspolitiken, där vi också aktivt arbetar för att helt enkelt minska asyltrycket på Sverige. Vi ser i år ut att få det lägsta antalet asylsökande sedan 1997, och det sker under en moderatledd regering.

När det gäller frågan om själva EBO-lagstiftningen är det så här. När vi tillträdde fick vi en utredning. Det fanns en utredning som arbetade med det här. Den levererade för ett tag sedan sina förslag. Den utredningen tillsattes av Socialdemokraterna, det vill säga samma parti som nu när utredningen har presenterat sina förslag och vill gå vidare med dem kommer och beklagar sig över att utredningen inte nådde tillräckligt långt, att den tog för lång tid och att man inte når det man vill.

Jag har respekt för den uppfattningen, men frågan är då varför Socialdemokraterna inte gjorde mer vid regeringsmakten. Man hade ju chansen under åtta år. Men först gjorde man ingenting, och sedan gjorde man ingenting. Nu kommer man i efterhand, med en annan regering, och beklagar sig över att saker och ting inte går tillräckligt fort. Det är faktiskt lite parodiskt, fru talman.

Vi arbetar seriöst med frågorna. Vi fick göra ett tilläggsdirektiv till den här utredningen. Det kommer nu; vi presenterade det här för bara några dagar sedan. Det kommer att bli tydliga skärpningar framöver. Det behövs, inte minst i kombination med ett stramare asylregelverk.

Det kan kanske vara bra för mina vänner i Socialdemokraterna att fundera lite på sitt eget ansvar. Varför gjorde man inget i regeringsställning när man hade chansen under åtta års tid? Om det här nu var så självklart, varför finns det då inte en förändring som redan har trätt i kraft? Här fanns ju inga propositioner från regeringen. Här fanns inga konkreta lagförslag eller någonting. Det fanns bara en utredning som Socialdemokraterna tillsatte och som man nu tycker inte gick tillräckligt långt. Ja, politik är att vilja. Men det är också att göra saker, så lite självkritik hade kanske varit påkallat i den här diskussionen.

Nu går vi vidare med våra egna förslag, som är betydligt mer långtgående än något av det som den rödgröna regeringen lyckades presentera under sina år vid makten. Det kommer att bli ordning och reda i boendet. Det kommer att bli kontroll. Det kommer att bli en mycket bättre start för de människor som kommer till Sverige. Jag är stolt över det, fru talman, och det sker under en moderatledd regering.

Anf. 68 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Statsrådet Forssell försöker återigen få det att låta som att SD-regeringen nu är handlingskraftig. Men hur förhåller det sig egentligen?

Som jag sa i mitt tidigare inlägg har vi drivit den här frågan sedan vårt kongressbeslut 2009, men vi har inte haft parlamentariskt stöd för att genomföra ett avskaffande av EBO-lagen. Moderaterna var ett av de partier som kraftigt motsatte sig alla förslag till förändringar och bidrog till att det parlamentariska stödet var svagt. Historieskrivning ska vara korrekt. Moderaterna vände i den här frågan först 2019.

Det har också genomförts flera förändringar som har gått i rätt riktning under den socialdemokratiska regeringen. Som Södertäljebo är jag den första att beklaga att vi inte haft parlamentariskt stöd för att genomföra förändringarna. Men jag skulle vilja säga att det faktum att Moderaterna under lång tid varit kraftiga motståndare till att genomföra förändringar av den här lagstiftningen och gjort det fortsatt möjligt för asylsökande att välja eget boende har inneburit att Moderaterna under lång tid har medverkat till att effekterna – de dåliga, trista, besvärliga effekterna – av den här lagstiftningen har fått fördjupas och förvärras.

Moderaternas senfärdighet kan statsrådet Forssell inte sopa under mattan. Ska vi prata om hur man ska dela ansvar här får nog statsrådet gå hem och titta i historieböckerna själv. Att man vände under galgen 2019 innebär inte att man har drivit frågan särskilt aktivt innan dess. Det är vi socialdemokrater som har varit ganska ensamma om det.

Fru talman! Södertälje är en av de kommuner som fått ta störst ansvar, kanske oproportionerligt stort, för flyktingar och asylsökande. Effekterna är tydliga, och lärdomarna från Södertälje, Malmö, Norrköping och några städer till som ledamoten Redar räknade upp är därför viktiga att ta hänsyn till.

En sak som bland annat Södertälje har fört fram i olika remissförfaranden är att detta att arbeta med att begränsa asylsökandes möjligheter att få dagersättning på 71 eller 41 kronor per dag inte har någon som helst påverkan på ifall man väljer att flytta till eget boende eller inte. I den miljö där man hamnar finns nämligen andra försörjningsmöjligheter, och de är inte trevliga – det tror jag att statsrådet är väl medveten om. Det är de som bidrar till att vi får parallella strukturer i vårt samhälle, och det är därför det är så oerhört viktigt att dra lärdom av det som har hänt, bland annat i Södertälje.

I slutbetänkandet om mottagandelagen, som nu remissbehandlas, föreslår regeringen ingestans att det ska bli ett stopp för eget boende. Det ska enligt utredningen, såvitt jag förstår, bara gälla dem som förses med individuell anmälningssplikt.

Statsrådet Forssell måste alltså här i dag svara på frågan: Vilken bedömning gör regeringen av de effekter mottagandelagen får, om den genomförs i sitt nuvarande skick? Medför den att 50 procent fortsatt kommer att välja eget boende, eller 30 eller 20 procent? När menar statsrådet att regeringen har avskaffat EBO-lagen, och vilka bedömningar gör man?

Om man slår vakt om att minska brottslighet och tråkig samhällsutveckling med gängkriminalitet och annat är man svaret skyldig om man inte förmår att svara på dessa frågor. EBO-lagen är den enskilt största orsaken till att segregationen har cementerats, och regeringen är svaret skyldig.

Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Fru talman! Det är rätt tråkigt att jag måste använda min talartid till att hålla en lektion för Socialdemokraterna om vad eget boende och EBO-lagen är. Asylsökande hade rätt att skaffa ett eget boende även på Per Albin Hanssons tid. Asylsökande har alltid i modern tid haft rätt att skaffa ett eget boende, EBO. EBO-lagen innebär att man ger bistånd, ekonomisk ersättning, till asylsökande när de skaffar eget boende. Det är två olika saker.

För att asylsökande inte ska skaffa ett eget boende måste man frihetsberöva dem. Har ni något annat förslag på ett sätt att hindra asylsökande att skaffa ett eget boende? Berätta! Man måste frihetsberöva dem om man vill att de ska vara på Migrationsverkets anläggningar.

Detta är alltså EBO-lagen och eget boende. Jag är rätt chockad över att ledamoten Lawen Redar, som arbetar med integrationspolitik inom Socialdemokraterna, inte kände till detta med tanke på att det kommer att behövas.

Jag vill också säga att det inte finns något EU-land som helt och hållet tvingar asylsökande att bo på ett asylboende genom att spärra in dem. I alla EU-länder har alltså asylsökande rätt att skaffa ett eget boende. Det är dock viktigt att man inte ger dem bistånd för detta, och det är vad EBO-lagen innebär.

Vad som föreslås av de utredningar som presenterat sina betänkanden är att man går så långt som möjligt i förhållande till EU-rätten och de internationella konventioner som Sverige ratificerat.

Anf. 70 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag trodde aldrig att jag skulle få uppleva den dag då Sverigedemokraterna står och argumenterar för att asylsökande ska få bo fritt, precis var de vill, när de vill, ute i samhället och bli en del av den svarta ekonomin – som tidigare sades, hos sina släktingar. Det är alltså precis detta vi försöker undvika genom att ta bort möjligheten till eget boende.

Jag förstår att detta är pinsamt för statsrådet, för jag tror ändå att statsrådet numera vill avskaffa möjligheten till eget boende. Eftersom det med emfas sägs att det görs finns ju intentionen där.

Det är också intressant att det refereras till 1994. Jag försökte få statsministern hit till kammaren eftersom partiledaren för dem som vill ha EBO-lagstiftningen kvar, det vill säga Sverigedemokraterna, påstått att statsministern bett om ursäkt för sin migrationspolitik. Jag kanske får ställa en till sådan interpellation till statsministern med tanke på ledamoten Ingela Nylund Watz historieskrivning kring Moderaternas hantering av denna fråga. Det är precis som ledamoten säger: Skälet till att det inte har hänt mer i denna fråga är att Sveriges riksdag, med Moderaterna i spetsen, inte har velat ta bort EBO-lagstiftningen. Det har varit en tydlig valfrihetsreform och vad det nu har kallats. Det där med valfrihet och privatiseringar vet vi också att Moderaterna fortfarande vurmar för eftersom man upphandlar boendeplatser i asylprocessen, det vill säga man marknadsiserar och möjliggör för gäng att äga asylboenden – precis som HVB-hem och andra framgångssagor som Moderaterna fortfarande värnar.

Men jag har inte fått något svar på min fråga. Anser statsrådet Forssell att något är avskaffat om 50 procent fortfarande befinner sig i eget boende?

Anf. 71 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tycker att mina kollegor mycket tydligt har berättat om historieskrivningen – varför vi har hamnat där vi har hamnat – så jag tänkte inte fortsätta med det.

Jag vill uppehålla mig lite vid statsrådets eget svar. Han säger: Ingela Nylund Watz – alltså min riksdagskollega och interpellanten – har frågat mig varför jag och regeringen inte avskaffar EBO. Då svarar statsrådet att

regeringen gör just det. Och det är detta vi ifrågasätter. Vår upplevelse är inte att regeringen gör det. EBO avskaffas ju inte, och hälften är inte tillräckligt bra. Även om hälften av det egna boendet skulle försvinna har vi fortfarande stora problem kvar.

Jag tycker inte att det är sjyst att lämna vare sig de kommuner som har tagit detta enormt stora ansvar eller människor i denna situation utan stöd. Staten måste också ta ansvar för detta, och det är därför vi ställer frågorna och undrar: Varför avskaffar inte regeringen EBO?

Jag tycker också att det är viktigt att vi här tar upp det som flera har varit inne på: att anledningen till detta är att det finns vissa kommuner som verkligen inte vill ta det ansvar som behövs. Jag undrar alltså också hur statsrådet ska påverka en del av sina egna kommuner att faktiskt ta det ansvar som behövs. Det ansvaret behöver hela Sverige ta för att vi ska få bort segregationen.

Anf. 72 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Tack för möjligheten att delta i denna debatt!

Till Sverigedemokraternas ledamot vill jag uttryckligen säga att varken avskaffandet av boendeersättningen eller avskaffandet av dagsersättningen vid val av EBO i områden med socioekonomiska utmaningar har haft effekt. Bara de senaste fyra åren har 57 procent av alla asylsökande valt att bo i EBO, och det fortsätter ligga runt 50–60 procent. Dessa ersättningsmodeller behöver man inte förklara för mig; jag har siffrorna och statistiken framför mig och har dessutom lämnat in en tydlig rapport om varför just detta system måste avskaffas.

Statsrådet var väldigt angelägen om att man inte får säga EBO-lagen, men det är väl känt att lagen om mottagande av asylsökande, förkortad LMA, i folkmun har kommit att kallas EBO-lagen. Visst, vi kan använda oss av rätt juridisk terminologi, men jag tycker att debatten ska vara inkluderande så att alla hänger med i vad det är som diskuteras.

Men med juridiken är det ändå så att ett fullständigt och definitivt avskaffande av EBO förutsätter att 3 § tredje stycket i lagen om mottagande av asylsökande stryks. Det är detta som krävs för att man ska få bort EBO. Valet av eget boende ska inte möjliggöras i denna lagstiftning.

Därför är min fråga till både statsrådet och Sverigedemokraternas representant i den här debatten: Är det detta ni föreslår?

Anf. 73 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Vi har fått en utredning som vi går fram med ett lagförslag utifrån. Den utredningen är ju Socialdemokraternas.

Jag håller med om att den inte går tillräckligt långt. Ansvaret för detta ligger på Socialdemokraterna, som under sina åtta år i regeringsställning hade alla möjligheter att avskaffa EBO-lagen, om man vill använda det uttrycket, att förändra utredningens direktiv eller göra någonting i största allmänhet. Men man gjorde i princip ingenting.

Jag delar problembilden: Utredningen går inte tillräckligt långt. Det var därför som den här regeringen fick göra jobbet på riktigt. Vi fick ta fram tilläggsdirektiv. Vi fick lägga in de stora skärpningar som nu sker, med områdesbegränsningar och anmälningsplikt med konsekvensen att en asyl-

Prot. 2024/25:24
5 november

Svar på
interpellationer

ansökan kan anses återkallad. Inget av detta har vi den rödgröna regeringen att tacka för, utan allt är sådant som vi har fått genomföra.

Jag önskar naturligtvis att vi hade varit i en annan situation. Jag önskar att det starka engagemang som mina socialdemokratiska vänner visar här i kammaren i kväll hade omsatts i praktisk handling under deras åtta år i regeringsställning. Men de valde att inte göra det. Varför kan jag inte veta. Jag vet bara en sak: De prövade aldrig stödet i riksdagen, för det kom inga propositioner. Man kanske inte var ense internt, eller kanske Miljöpartiet inte höll med? Så kan det ju också vara, och det är ju samma situation som i dag – det är egentligen oklart hur mycket vikt vi ska fästa vid vad Socialdemokraterna säger i dag, för man är inte ense i sitt regeringsunderlag.

I 92 procent av de förslag som vi lägger fram inom migrationspolitiken röstar partierna i det rödgröna regeringsalternativet helt olika. Vi vet alltså inte riktigt vad som finns på den sidan.

Det enda jag vet är att vi nu går fram med reformer för att göra detta på ett bra, tydligt och ordnat sätt.

Jag ska svara på några frågor, och jag ska ställa en fråga också. Vi bedömer att vi går så långt vi kan enligt EU-rätten. Jag förutsätter att också Socialdemokraterna tycker att EU-rätten är viktig. Jag är inte övertygad om att situationen i Norge är det bästa exemplet för att motbevisa mig. Men det vore ändå klagande om Socialdemokraterna kunde beskriva hur man anser att detta förhåller sig till just EU-rätten.

Sedan är det väldigt mycket som Ola Möller trodde att han aldrig skulle behöva uppleva. Jag vill inte kommentera det närmare. Jag vet bara att med den rödgröna regeringen fick vi aldrig uppleva någon reell förändring på det här området, men nu gör vi det. Jag vill också sätta detta i ett större sammanhang, nämligen det paradigmskifte som vi genomför för att också minska antalet personer som kommer till Sverige. Det är ett arbete som nu bär frukt.

Detta är ett arbete som vi genomför med syfte att Sverige ska få möjlighet att klara de stora integrationsproblem som har byggts upp under lång tid, och detta är naturligtvis inte den enda komponenten för att hantera det. Men det är en viktig komponent, tillsammans med satsningar på svenska språket, skärpningar av reglerna för medborgarskapet och åtgärder för att fler ska komma i arbete, för att det ska löna sig att arbeta och för att vi ska få ett samhälle där fler människor kan göra rätt för sig.

På detta sätt lägger vi nu steg för steg om både migrationspolitiken och integrationspolitiken. Jag önskar att vi inte hade varit i den här situationen, men nu är vi här. Alldeles för lite hände under alldeles för många år. Nu ser vi stegvis till att förändra det för att det ska bli bra för människor, både för dem som kommer till Sverige och för alla som befinner sig här i dag.

Anf. 74 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Statsrådet säger i sitt svar att regeringen nu avskaffar EBO-lagen. Jag och mina kollegor menar att det är ett svagt kort som statsrådet här spelar ut. Om man inte är beredd att avskaffa de skrivningar i de aktuella lagstiftningarna som möjliggör eget boende avskaffar man ju inte heller eget boende.

Enligt min mening framgår det inte i förslaget om mottagandelagen att de paragrafer som utgör EBO-lagen ska avskaffas, och därför är regeringen otydlig. Jag menar att statsrådet är svaret skyldig: Kommer den nya mottagandelagen att avskaffa EBO, eller har statsrådet någon idé om huruvida den kommer att innebära att ytterligare 20, 30 eller 40 procent fortsatt kommer att välja eget boende?

Jag menar att det är oerhört viktigt att få kläm på detta. Om vi gemensamt ska kunna rösta igenom en förändring av EBO-lagstiftningen måste förslaget innebära att den avskaffas. Om statsrådet inte orkar lägga fram en sådan proposition kommer vi att få en politisk strid i frågan.

Vi är inte helt övertygade om Moderaternas trovärdighet när det gäller EBO. Det tog ända till 2019 innan Moderaterna bytte fot i frågan. Det är inte en vacker historieskrivning när statsrådet står och slår sig för bröstet om hur duktig man är. Hade man varit tydligare med sin vändning tidigare kanske det hade funnits parlamentariskt stöd i riksdagen för att göra förändringar, men Moderaterna bidrog till att göra det omöjligt. Statsrådet och SD-regeringen är svaret skyldiga.

Anf. 75 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Regeringen lägger nu om migrationspolitiken och stora delar av integrationspolitiken. Som jag har sagt flera gånger önskar jag att vi hade varit i en annan situation, men vi är i denna situation.

Jag önskar att vi i stället hade kunnat diskutera hur fler människor ska komma i arbete eller skolresultaten – hur fler ska kunna lära sig svenska språket – och att detta inte ens var en fråga.

Men jag kan konstatera att samma parti som nu kritiserar mig för att det inte går tillräckligt fort eller för att det inte avskaffas i tillräcklig omfattning inte gjorde någonting när de hade chansen under åtta år. Jag tycker inte heller att 50 procent är tillräckligt bra. Det är därför som vi lägger ett tilläggsdirektiv till den utredning som Socialdemokraterna skapade.

Men det blir lite komiskt, lite parodiskt faktiskt, när man kommer efteråt och säger att det har hänt alldeles för lite när man själv inte gjorde något fastän man hade chansen. Sedan är jag den förste att erkänna att jag inte tycker att alla moderata eller borgerliga regeringar har skött detta perfekt. Jag var med och lade om Moderaternas migrationspolitik under 2014 och framåt när vi gick över till tillfälliga uppehållstillstånd. Då fick jag höra av mina vänner i Socialdemokraterna att om man gjorde detta var man inte längre människa. Så lät det då. Jag hoppas att det ska finnas bättre samspel över parti- och blockgränserna den här gången.

Vi går nu fram med detta i en tvåstegsraket – först den utredning som den rödgröna regeringen tillsatte och sedan utredningen med vårt tilläggsdirektiv. Det kommer att bli stora förändringar. Det kommer att bli områdesbegränsningar. Det kommer att bli anmälningsplikt. Det kommer att kunna leda till att en asylansökan faktiskt anses som återtagen. Detta är viktiga steg för att få ordning i migrationspolitiken och kontroll över var människor befinner sig men kanske viktigast av allt, fru talman, för att färre människor ska behöva leva i trångboddhet och utsatthet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2024/25:33 Teknisk översyn av vissa indexeringsbestämmelser på punkt-skatteområdet

2024/25:44 Digital operativ motståndskraft för finanssektorn

2024/25:46 Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism

Skrivelser

2024/25:29 Riksrevisionens rapport om Kriminalvårdens behandlings-verksamhet

2024/25:40 Riksrevisionens rapport om SiS särskilda ungdomshem

EU-dokument

COM(2024) 496 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om regionalt krisstöd för återuppbyggnad och om ändring av förordning (EU) 2021/1058 och förordning (EU) 2021/1057

Motioner

med anledning av prop. 2024/25:15 Avtal mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor

2024/25:3251 av Catarina Deremar (C) och Emma Berginger (MP)

med anledning av prop. 2024/25:22 Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025

2024/25:3245 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V)

2024/25:3248 av Morgan Johansson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2024/25:27 Avskaffat krav på tillstånd för hotell- och pensionatsrörelser

2024/25:3244 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V)

med anledning av prop. 2024/25:30 Sänkt skatt på bensin och diesel

2024/25:3241 av Ida Gabrielsson m.fl. (V)

2024/25:3259 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:32 Tillgång till mät- och förbruknings-uppgifter på elmarknaden

2024/25:3243 av Birger Lahti m.fl. (V)

2024/25:3258 av Linus Lakso och Emma Nohrén (båda MP)

med anledning av prop. 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030

2024/25:3247 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V)

2024/25:3252 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C)

2024/25:3254 av Peter Hultqvist m.fl. (S)

2024/25:3257 av Emma Berginger m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:36 Uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

2024/25:3249 av Anders W Jonsson (C)

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 oktober

2024/25:155 Ett tydligt och enkelt skattesystem

av Niklas Karlsson (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:156 Situationen för sill och strömming i Östersjön

av Malin Larsson (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:157 Vårdköer till operation

av Anders W Jonsson (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:158 Direktupphandlingar vid Universitetskanslersämbetet

av Linus Sköld (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

den 28 oktober

2024/25:159 Tillgång till sÄrläkemedel

av Anders W Jonsson (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:160 Brister i äldreomsorgen

av Nadja Awad (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:161 Kommunernas trångmål i vattenfrågan

av Linus Sköld (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:162 God välfärd och service i hela landet

av Eva Lindh (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

den 29 oktober

2024/25:163 Internationella klimatförhandlingar och nationell klimatpolitik

av Elin Söderberg (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:164 Grundläggande fysisk förmåga

av Erik Ezelius (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:165 Samarbetet i Norden

av Eva Lindh (S)

till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:166 Föreningen Norden

av Eva Lindh (S)

till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:167 Privata förmedlingstjänster

av Ciczie Weidby (V)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:168 Uteblivna satsningar på järnvägen i Skåne
av *Ola Möller* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 30 oktober

2024/25:169 Elförsörjningen i Halland
av *Aida Birinxhiku* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)
2024/25:170 Avskaffande av inre gränskontroller mot Danmark
av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2024/25:171 Arbetet med en svensk kulturkanon
av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

den 31 oktober

2024/25:172 Läkemedelsleveranser i glesbygd
av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)
2024/25:173 Finansiering av samverkansavtal
av *Åsa Karlsson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)
2024/25:174 Ersättningen för så kallad dold mervärdesskatt
av *Niklas Karlsson* (S)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

den 1 november

2024/25:175 Artskyddsutredningen och EU:s fågeldirektiv
av *Helena Lindahl* (C)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

den 4 november

2024/25:176 Åtgärder för att bekämpa arbetslösheten
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)
2024/25:177 Klimatmålen till 2030
av *Kajsa Fredholm* (V)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 oktober

2024/25:326 Högkostnadsskydd för läkemedel
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:327 Kliniska läkemedelsprövningar
av *Christian Lindefjärd* (SD)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

Prot. 2024/25:24
5 november

2024/25:328 Ökande klimatutsläpp
av *Dzenan Cisija* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:329 Kulturskapares villkor
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:330 Missförhållanden inom Sida
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:331 Konsekvenser vid påfunnet föräldrafrämlingskap
av *Runar Filper* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:332 Långsiktig och hållbar finansiering av svensk film
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

**2024/25:333 Kvinnor som fått fel diagnos och felaktig bortoperation
av sin livsmoder**
av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)
2024/25:334 Gränsvärden för klimatdeklarationer
av *Katarina Luhr* (MP)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:335 OECD-Dac-reglerna i Sverige
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

**2024/25:336 Informationspliktens påverkan på folkhälsan och patient-
ternas rätt till vård**
av *Olle Thorell* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

den 28 oktober

**2024/25:337 Skillnaden på stiftsdrivna och statligt drivna central-
museer**

av *Martina Johansson* (C)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:338 António Guterres besök i Ryssland
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:339 Läget i Zimbabwe
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:340 Kulturresevat på finnskogen
av *Runar Filper* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:341 Mediestöd och opinionsbildning
av *Sanna Backeskog* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:342 Informationspliktens påverkan på välfärdsanställda
av *Olle Thorell* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:343 Rysslands handelsrepresentation på Lidingö

av *Markus Selin* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:344 Kommunernas trångmål i vattenfrågan

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:345 Nordkoreas roll i Ukrainakriget

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

den 29 oktober

2024/25:346 Informationspliktens påverkan på arbetsmiljön för anställda i välfärden

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:347 Informationspliktens påverkan på relationen mellan lärare och elever

av *Olle Thorell* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:348 Omsättningstak för kommunala lotterier

av *Erik Ezelius* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:349 Kultursamverkansmodellen

av *Kristoffer Lindberg* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:350 Ett skattesystem för minskade klyftor

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:351 Klonarkivens framtid

av *Catarina Deremar* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

den 30 oktober

2024/25:352 Skydd av journalister i Centralasien

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:353 Sudan

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:354 Utbildningsinsatser i Afrika

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:355 Praktik inom statlig verksamhet för människor med funktionsnedsättningar

av *Jonathan Svensson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:356 Situationen i Gaza
av *Lawen Redar* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Prot. 2024/25:24
5 november

den 31 oktober

2024/25:357 Turkiets bombningar i Shingal
av *Ola Möller* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:358 Vite för fristående huvudman
av *Rose-Marie Carlsson* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)
2024/25:359 De mänskliga rättigheterna i Etiopien och Tigray
av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:360 Dansmuseets fortlevnad

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:361 Stöd till de centrala amatörkulturorganisationerna

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:362 Humanitärt stöd till civilbefolkningen i Gaza

av *Lawen Redar* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:363 Begravningsavgiften

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:364 Sveriges arbete för internationell jämställdhet i konflikt-situationer

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:365 Möjligheten att upprätthålla samtliga trafikavtal

av *Malin Östh* (V)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 1 november

2024/25:366 Dawit Isaak-bibliotekets uppdrag

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:367 Form/Design Centers nationella uppdrag

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

den 4 november

2024/25:368 Regionala skillnader i arbetslöshet i Sverige

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:369 Kriminellas utnyttjande av taxitjänster för brottsliga ändamål

av *Serkan Köse* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:370 Den demokratiska utvecklingen i Sydafrika

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:371 BRICS-länderna, Sydafrika och Sverige

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:372 Trygghet för boende i bostadsrätt

av *Markus Kallifatides* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:373 Barnfattigdom i Västmanland

av *Olle Thorell* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:374 Klimatförändringar och global säkerhet

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:375 Trafikverkets budget och konsekvenser för samverkansavtal i norra Sverige

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:376 Kinas inflytande i Afrika

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:377 Säkerställande av användningen av svenskt militärt stöd till Ukraina

av *Olle Thorell* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:378 Beskattning av desinfektionsmedel

av *Monica Haider* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:379 Tillgänglighetsinsatser i norra Sverige genom omfördelning av anslag för trafikavtal

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:380 Samverkansavtalen och tillgängligheten i regioner med långa avstånd

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:381 Nedsänkningar av musikverksamheten i hela landet

av *Tomas Eneroth* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:382 Israels lag mot UNRWA

av *Jacob Risberg* (MP)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 30 oktober

2024/25:237 Spridande av desinformation och ryssvänliga narrativ

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:227 Finansiering av samverkansavtal

av *Åsa Karlsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:228 Situationen för järnvägspendlare i södra Sverige

av *Monica Haider* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:238 Anmälningsskyldighet i vården

av *Yasmine Bladelius* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:236 Press på militärjuntan i Myanmar

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:231 Kinas växande inflytande hos Aseanländerna

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:234 Aseanländernas växande betydelse

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:232 Klimatarbetet globalt

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:235 Partnerskapet mellan Sverige och Japan

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:229 Beslut om tillstånd för mer vindkraft

av *Linus Sköld* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:239 FN:s långsiktiga arbete

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:247 Kärnstöd till FN

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:240 Tillsyn och reglering av begravningsbranschen

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:312 Oseriösa aktörer i begravningsbranschen

av *Jessica Wetterling* (V)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:242 Taiwan i COP29

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:244 Taiwan i Interpol

av Markus Wiechel (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:249 Industrins framtid i Västmanland

av Olle Thorell (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:253 Situationen i Baluchistan

av Olle Thorell (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:256 Svenskt bistånd i en värld där behoven växer

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:259 Sveriges inflytande över EU:s internationella bistånd

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:261 Konsekvensanalyser av förändringar av biståndets volym

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:262 Sextortion och könsbaserat våld som utvecklingshinder

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:264 Lärdomar av långsiktigt biståndsarbete

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:274 Liberia och lärdomar av utvecklingssamarbetet

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:270 Stöd i demokratiseringsprocesser

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:271 Transparens i biståndet

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:273 Acceptans för åtgärder för klimatanpassning

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:275 Handel och bistånd

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:248 Kors rätt att beta ute

av Olle Thorell (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:252 Sveriges möjlighet att bättre stödja lokala aktörer i det humanitära biståndet

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:255 Upphörande av kärnstöd till UNAIDS och Sveriges roll i den globala kampen mot hiv och aids

av Olle Thorell (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:257 De mänskliga rättigheterna i Afghanistan

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:265 Åtgärder mot den försämrade rättssäkerheten på Maldiverna

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:267 Insatser för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i Nepal

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:268 Mänskliga rättigheter i Iran

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:269 Insatser för att motverka rättsliga övergrepp och för att stärka mänskliga rättigheter i Filippinerna

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:276 Arbetet mot antisemitism

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:266 Sveriges ansvar i försvar av mänskliga rättigheter

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:263 AI, annan ny teknik och de mänskliga rättigheterna

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:260 Sveriges strategi för att motverka fattigdom i konflikt-drabbade områden

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:254 Sveriges roll i fredsbyggande arbete och hantering av polariseringsdrivna konflikter

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:251 Kampen mot global ojämlikhet

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:280 Internationella samarbeten

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:281 Kampen mot global ojämlikhet

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:250 Global hälsoberedskap

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:246 Handlingsplan för Agenda 2030

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

Prot. 2024/25:24

5 november

2024/25:298 Regeringens fokus på Agenda 2030

av *Olle Thorell* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2024/25:245 Regeringens prioriteringar i handelspolitiken

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:243 Regeringens fokus i biståndspolitiken

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:241 Rätten till färdtjänst för synskadade och barnperspektiv i beslutsprocessen

av *Kadir Kasirga* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:277 Skattesystem i världen

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:278 Fackliga rättigheter internationellt

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:258 Behovet av ökat klimatbistånd till låginkomstländer för klimatanpassning

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:272 Klimatbistånd byggt på evidens

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:279 En global klimatpolitik

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:282 Tillgång till hälso- och sjukvård

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:288 En jämlik och tillgänglig vård

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:287 Trygghet på svensk arbetsmarknad

av *Olle Thorell* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:283 Tillgänglig infrastruktur för alla

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:284 Social trygghet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:285 Tillgång till kultur och medier

av *Olle Thorell* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2024/25:286 Sveriges rättsväsende

av *Olle Thorell* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:291 Idrotten som plattform för jämlikhet och integration

av *Olle Thorell* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:289 En jämlik äldrevård

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:290 Klyftor inom och mellan EU:s medlemsländer

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Jessica Rosencrantz (M)

2024/25:292 Åtgärder för att minska klyftorna i Sverige

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:297 Väckande klyftor i Sverige

av *Olle Thorell* (S)

till statsminister Ulf Kristersson (M)

2024/25:293 En energiomställning som inte ökar klyftorna i samhället

av *Olle Thorell* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:294 En jämlik skola för en bra start i livet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:295 En skolpolitik för minskade klyftor i samhället

av *Olle Thorell* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:296 Åtgärder för en jämlik skola

av *Olle Thorell* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:299 Nedläggning av Skatteverkets kontor i Lund

av *Adrian Magnusson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:301 Digitala klyftor

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:300 Upptagande av markförlagd kabel

av *Mikael Larsson* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:302 Tåtkommunikationer i sydöstra Sverige

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:303 Privata arbetsförmedlares kostnad och resultat

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:305 Statlig e-legitimation

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:306 Id för personer med samordningsnummer

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:308 Språkcentrumen för minoritetsspråk

av *Mirja Räihä* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

Prot. 2024/25:24

5 november

2024/25:307 Vibrationsskador i byggbranschen

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2024/25:310 BRICS-samarbetet

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)

2024/25:309 Vapenvila i Mellanöstern

av *Dzenan Cisija* (S)
till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)

2024/25:315 Statligt ansvar för infrastruktur vid industrietableringar

av *Peder Björk* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2024/25:322 Demokratiläromedel för anpassad gymnasieskola

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till utbildningsminister *Johan Pehrson* (L)

2024/25:316 Avsteg från 0,7-procentsmålet

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet *Benjamin Dousa* (M)

2024/25:317 Riktade biståndsansatser mot de fattigaste länderna

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet *Benjamin Dousa* (M)

2024/25:318 Genomförandet av jämställdhetsmål i biståndet

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet *Benjamin Dousa* (M)

2024/25:321 Möjliggörande av en ökad kapacitet av kriminalvårdsplatser i Spenshult

av *Katja Nyberg* (SD)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:319 Ekonomisk ojämlikhet mellan män och kvinnor

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2024/25:311 Samverkan hög-projektet inom Trafikverket

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2024/25:314 Skyddsombudens dag

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2024/25:313 Pneumokockvaccination av personer 75 år och äldre

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till socialminister *Jakob Forssmed* (KD)

2024/25:324 Förhöjd risk för jordskred och negativ miljöpåverkan i Kolmårdsområdet med anledning av Ostlänken

av *Clara Aranda* (SD)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2024/25:320 En strategisk satsning för Europas tågindustri

av *Isak From* (S)
till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2024/25:323 Villkoren för ungt företagande

av *Johnny Svedin* (SD)
till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

den 1 november

Prot. 2024/25:24
5 november

2024/25:304 Transnationellt förtryck

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 18.48.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 12 anf. 40 (delvis)
och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA BLOMDAHL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare för gruppledare för partigrupp	1
§ 3 Meddelande om EU-politisk partiledardebatt	1
§ 4 Meddelande om frågestund	1
§ 5 Meddelande om återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer	1
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 8 Anmälan om faktapromemoria	9
§ 9 Ärenden för bordläggning	9
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:118 om beslut om mer vindkraft	10
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	10
Anf. 2 LINUS SKÖLD (S)	11
Anf. 3 ANNA AF SILLÉN (M)	11
Anf. 4 KJELL JANSSON (M)	12
Anf. 5 IDA KARKIAINEN (S)	13
Anf. 6 LARS BECKMAN (M)	14
Anf. 7 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	15
Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
Anf. 9 LINUS SKÖLD (S)	17
Anf. 10 ANNA AF SILLÉN (M)	18
Anf. 11 KJELL JANSSON (M)	18
Anf. 12 IDA KARKIAINEN (S)	18
Anf. 13 LARS BECKMAN (M)	19
Anf. 14 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	19
Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	20
Anf. 16 LINUS SKÖLD (S)	21
Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	22
§ 11 Svar på interpellation 2024/25:125 om uteblivet elstöd till kommuner och regioner	23
Anf. 18 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	23
Anf. 19 AIDA BIRINXHIKU (S)	23
Anf. 20 ÅSA ERIKSSON (S)	24
Anf. 21 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	25
Anf. 22 EVA LINDH (S)	26
Anf. 23 DENIS BEGIC (S)	26
Anf. 24 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	27
Anf. 25 AIDA BIRINXHIKU (S)	27
Anf. 26 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	28
Anf. 27 EVA LINDH (S)	29
Anf. 28 DENIS BEGIC (S)	29

Anf. 29 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
Anf. 30 AIDA BIRINXHIKU (S)	30
Anf. 31 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31
§ 12 Svar på interpellation 2024/25:84 om barnbidraget och barnfamiljernas ekonomi	31
Anf. 32 Statsrådet ANNA TENJE (M)	31
Anf. 33 ARBER GASHI (S)	32
Anf. 34 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	33
Anf. 35 DANIEL PERSSON (SD)	34
Anf. 36 Statsrådet ANNA TENJE (M)	35
Anf. 37 ARBER GASHI (S)	35
Anf. 38 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	36
Anf. 39 DANIEL PERSSON (SD)	37
Anf. 40 Statsrådet ANNA TENJE (M)	37
Anf. 41 ARBER GASHI (S)	38
Anf. 42 Statsrådet ANNA TENJE (M)	39
§ 13 Svar på interpellation 2024/25:105 om rättssäkerhet kring gode män och förvaltarskap	39
Anf. 43 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	39
Anf. 44 LAILA NARAGHI (S)	40
Anf. 45 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	41
Anf. 46 LAILA NARAGHI (S)	42
Anf. 47 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	43
Anf. 48 LAILA NARAGHI (S)	44
Anf. 49 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	45
§ 14 Svar på interpellation 2024/25:106 om arbetet mot otillåten påverkan	45
Anf. 50 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	45
Anf. 51 SANNA BACKESKOG (S)	46
Anf. 52 MATTIAS VEPSÅ (S)	47
Anf. 53 ANNIKA STRANDHÅLL (S)	48
Anf. 54 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	48
Anf. 55 SANNA BACKESKOG (S)	50
Anf. 56 MATTIAS VEPSÅ (S)	51
Anf. 57 ANNIKA STRANDHÅLL (S)	51
Anf. 58 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	52
Anf. 59 SANNA BACKESKOG (S)	52
Anf. 60 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	53
Ajournering	54
Återupptaget sammanträde	54
§ 15 Svar på interpellation 2024/25:104 om avskaffande av EBO	54
Anf. 61 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	54
Anf. 62 INGELA NYLUND WATZ (S)	54
Anf. 63 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD)	55
Anf. 64 OLA MÖLLER (S)	56
Anf. 65 EVA LINDH (S)	57
Anf. 66 LAWEN REDAR (S)	58

Anf. 67 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	59
Anf. 68 INGELA NYLUND WATZ (S).....	60
Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	61
Anf. 70 OLA MÖLLER (S)	62
Anf. 71 EVA LINDH (S)	62
Anf. 72 LAWEN REDAR (S).....	63
Anf. 73 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	63
Anf. 74 INGELA NYLUND WATZ (S).....	64
Anf. 75 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)	65
§ 16 Bordläggning.....	66
§ 17 Anmälan om interpellationer	67
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	68
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	73
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 18.48.	79